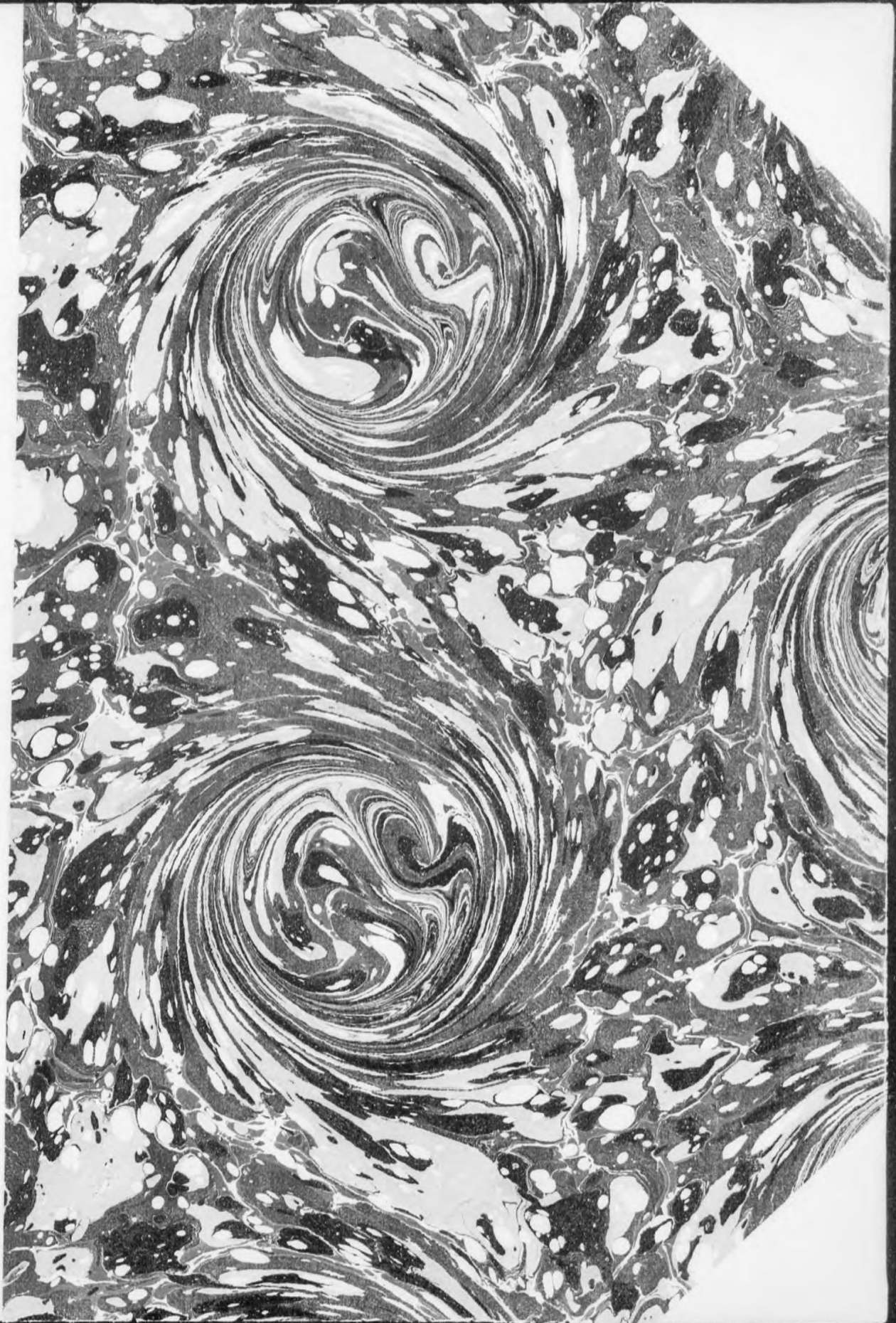

UBL: BKNOOG 191

Boekenwagen
191.

DE HISTORIE

1819

VAN

Joseph / EN / Simson /

Verhalende alles wat haar door de bestieringe Gods,
zo in Voorspoed als in Tegenspoed is overgekomen:
zeer nut om van de Jonkheid in de Scholen
gelezen te worden

T E A M S T E R D A M,

By de Erve HENDRIK VAN DER PUTTE, Papier- en
Boekverkopers op 't Water, in de Lootsman 1792.

De Historie van Joseph.

DE NEDERLANDSE
LETTERKUNDE
TE LEIDEN
GENESIS, Cap. XXXVII.

Ende Jacob woonde in 't land der vreemdelingschappen zijns Vaders; in 't Land Canaan. Dit zijn Jacobs geschiedenissen: Joseph zijnde een Zoon van zebulen Raar / welke de kudde met zijne Broeders / ende hy was een Jongeling / met de Zonen van Bilha / ende de Zonen van Silpa zijns Vaders wyven; ende Joseph bragte haar kwaad gerugte tot haren Vader. Ende Israël hadde Joseph lief boven alle zijne zonen; want hy was hem een zonde des Enderbooms; ende hy maakte hem eene veelbertwigen rok. Als nu zijne Broeders zagen / dat haren Vader hem boven alle zijne Broeders lief hadde / hateden zy hem: ende en konden hem niet vredelelijk toe spreken. Ook droomde Joseph eenen Droom / dien hy zijnen Broeders vertelde: die hateden zy hem nog te meer. Ende hy zeide tot hen; Hoozt dog desen Droom / dien ik gedroomt hebbe. Ende ziet / wy waren schoben bindende in 't midden des velds; ende de vleesch oock staande; ende ziet / utwe schoben kwamen ons som / ende vogen haar neder booz mijnen schoof. Die zeide zijne Broeders tot hem; zult gy dan gantschelijc ons regeren? zult gy dan gantschelijc over ons heerschen? zo hateden zy hem nog te meer om zyne Dromen ende om zijne woorden. Ende hy droomde nog een anderen droom / Ende verhaalde dien zijnen Broeders: ende hy zeide: Ziet / ik hebden nog eenen droom gedroomt; ende ziet / de Sonne / ende de Maan / ende elf Sterren vogen haar booz my neder. Ende als hy het aan zijnen Va-

der / ende aan zijne Broeders verhaalde verstaft hem zijn Vader / ende zeide tot hem. Dat is dit booz eenen Droom dien gy gedroomt hebt: zullen wy dan gantschelijc komen / Ik / ende utwe Manber / ende utwe Broeders / om ons booz u ter aarde te dwigen? Zijne Broeders dan hengden hem: dog zyn Vader h waarde dese zake. Ende zijne Broeders gingen heenen / om de kudde van haren Vader te weiden by Sichem. Ende zeide Israël tot Joseph; Weiden utwe Broeders niet by Sichem? komt / dat ik

tot hen zende; ende hy zeide tot hem; Ziet [hier] den ik. Ende hy zeide tot hem / gaat dog heenen Ziet na den woestland van utwe Broeders / ende na den woestland van de kudde / ende brengt my een woort wederom: Zo zond hy hem uit den dale Hebron / ende hy kwam te Sichem Ende een Man bont hem / (want ziet hy was dwalende in 't veld) zo vragde hem dese man / zeggende; wat zoekt gy? Ende hy zeide; ik zoek mijnne Broeders / geeft my dog te kennen / waar zy weiden. Zo zeide die man; Zy zijn van hier gereyft / want ik hoorde zeggen / Laat ons na Dotjan gaan: Joseph dan ging zonen Broeders na / ende bondte te Dotjan. Ende zy sagen hem van verze; ende eer hy tot hen naderde / sloegen zy tegens hem eenen listigen raat / om hem te doden. Ende zy zelden d' een tot de anderen: Ziet daar komt dese Afscheter zomer aan. Nu komt dan ende laat ons hem dootslaan / ende hem in eene deder huilen werpen / ende wy zullen zeggen; Een hoos dier heeft hem op gegeeten: zo zullen wy zien / wat van zijne Dromen worden zal. Kuben hoorde dat / ende verlostte hem uit hare hand; en hy zeide Laat ons hem niet aan 't leven slaan. Ook zelden Kuben tot hen; bergietet geen bloed / werpet hem in desen kuil / die in de woestijne is; ende en legger de hand niet aan hem: op dat hy hem uit hare hand verlostte / om hem tot zijnen Vader weder te brengen. Ende 't geschiede / als Joseph tot zijne Broeders kwam / zo togen zy Joseph zijnen rok uit / den veelbertwigen rok / dien hy aan hadde. Ende zy namen hem / ende wierpen hem in den kuil: dog de kuil was ledig / daar en was geen water in. Daar na zagen zy neder om brood te eeten ende sieken haer te ooge op / ende zagen / en ziet een reysig gesel-

schap van Ismaeliten kwam uit Gilead: ende hare Knechten droegen Syeterijen ende balsam / ende mizze / reysende / om dat af te brengen na Egypten. Doe zeide Kuben tot zijnen Broeders; wat gewin zal 't zijn dat wy onsen Broeder dood slaan / ende zyn bloed verbergen? Komt / ende laat ons hem desen Ismaeliten verkopen / ende onse hand en zy niet aan hem; want hy is onse Broeder / ons vleesch; en zijne Broeders hoorden [hem.] Als nu de Ismaeliten hoorden dat Joseph togen / zo trogen zy sieken zy Joseph op uit den kuil / ende verkogten Joseph desen Ismaeliten booz twintig Silberlingen: die bragten Joseph na Egypten. Als nu Kuben tot den kuil wederkeerde / ziet / zo en was Joseph niet in den kuil / doe scheurde hy zijne kleederen. Ende

de hy keerde weder tot zijne broederen / ende zeide: De jongeling en isfer niet / ende ik / waar zal ik heen gaan? doe namen zy Josephs rok / ende zy slagiede eenen Geyten doek / ende zy dooyten den rok in 't bloed. Ende zy zonden den beelberwigen rok / en deden hem tot haaren Vader brengen; ende zeiden. Dese hebben wy gebonden; bekent dog / of dese uwes zoons rok zy / ofte niet Ende hy bekende hem / ende zeide: 't Is mijn zoons rok / een hond Hier heeft hem op gegeten: boosfeker is Joseph verscheurt. Doe scheurde Jacob zijne klederen / ende leide een zak om zijne lendenen / ende hy bedreef rouwe over zijnen Zonen veels dagen. Ende alle zijnen Zonen en alle zijne Dogteren maakten zig op om hem te troosten: maar hy weigerde hem te laten troosten / ende zeide; Want ik zal rouw bedryvende tot mijnen zome in het Graf neder dalen: also welveende hem zijn Vader. Ende de Midianiten verhogten hem in Egypten / aan Potiphar Pharaos hobeeling Oerste der Crauwanten.

Het XXXIX Capittel

Joseph nu wert na Egypten afgevoert: ende Potiphar Pharaos hobeeling: een Oerste der Crauwanten / een Egyptisch man / hogt hem uyt de hand der Amaliten / die hem verwaarts af gehoert hadden. Ende de HEEG was met Joseph; zo dat hy een boosvoedig Man was / ende hy was in zijnes Heeren des Egyptenaars huys. Als nu zijn Heere zag / dat de HEEG met hem was / en dat de HEEG al wat hy dede / door zijne hand boosvoedig maakte: zo wou Joseph genade in zijne ogen / ende wende hem / ende hy stelde hem over zijn huys / ende al wat hy hadde gaf hy in zijne hand. Ende het geschiede van doe af / dat hy hem over zijn huys / ende over al wat zijne was / gestelt hadde / dat de HEEG

des Egyptenaars huys zegende / omi Josephs wille: ja de zegen des HEEG was in alles dat hy hadde / in 't huys / ende in 't veld. Ende hy liet alles wat hy hadde in Josephs hand / zo dat hy niet hem van geen ding kennisse en hadde / behalven van 't brood dat hy at; ende Joseph was schoon van gedaante / ende schoon van aangesigt. Ende het geschiede na dese dinge / dat zijnes Heeren Huisvrouwte haare oogen op Joseph wierp / ende zy zeide; ligt vy my. Maar hy weigerde 't / en zeide tot zijnes Heeren Huisvrouwte; Ziet / mijn Heere en heeft geen kennisse met my watter in de

de hulse zy; ende al wat hy heeft / dat heeft hy in mijne hand gegeven. Niemand en is groter in dit huys als ik: ende hy en heeft voor my niets onthouden / dan u / daar is dat gy zijne Huisvrouwte zijt: hoe zoude ik dan dit een zo groot kwaad doen / ende zondigen tegen God? ende het geschiede / als zo Joseph zag op zag aan syrak / ende hy na haar niet en hoorde / om hy haar te liggen / ende hy haar te zyn: Zo gebeurde het op zulke eenen dag / dat hy in 't huys kwam / om zijn werk te doen / ende niemand van de Tiedden des huses en was daar binnens huys. Ende zo greep hem hy zijn kleed / zeggende; Licht hy my: ende hy liet zijn kleed in hare hand / en blugte; ende gink uyt na duyten. Ende het geschiede als zo zag / dat hy zijn kleed in hare hand gelaten hadde: ende na duyten geblugt was; Zo riep zy de Tieden van haren hulse / ende syrak tot hen / zeggende; ziet / hy heeft ons den Hebreuwtschen Man in gebragt / om met ons te spotten: hy is tot my gekomen om by my te liggen / ende ik hebde geroepen met luyder stemme: Ende het geschiede / als hy hoorde dat ik mijne stemme verhoef / ende riep: zo verliet hy zijn kleed by my / ende blugte / ende gink uyt na duyten. Ende zy leude zijn kleed by haar / tot dat zijn Heere in zijn huys kwam. Doe syrak zo tot hem na die zelve woorden / zeggende; De Hebreuwtsche knecht / dien gy ons hebt in gebragt / is tot my gekomen / om met my te spotten: Ende het is geschiet / als ik mijne stemme verhoef / ende riep / dat hy zijn kleed by my liet / ende blugte na duyten: Ende het geschiedde / als zijn Heere de woorden zijner Huisvrouwte hoorde

die zo tot hem syrak / zeggende / Na dese zelve woorden heeft my uwen knecht gebaan: zo ontfak zijn toorn. Ende Josephs Heere nam hem / ende leerde hem in het Gebangenhuis / ter plaaste daar des Konings Gebangene gevangen waren: also was hy daar in het Gebangenhuis. Dog de HEEG was met Joseph / ende wende [zijne] goedertierenheit tot hem: ende gaf hem Genade in de ogen des Obersten van 't Gebangenhuis. Ende de Oberste van het Gebangenhuis gaf alle de Gebangene / die in 't Gebangenhuis waren / in Josephs hand / ende al wat zy daar deden / dede hy. De Oberste van 't Gebangenhuis en zag gantsch op geen ding / dat in zijne hand was / overmits dat de HEEG met hem was: ende wat hy dede / dat dede de HEEG wel gedven.

Ende het geschiede na dese dingen / dat de Schenker des Konings van Egypten / ende de Bakker / zondigden tegen hare Heere / tegen den Koning van Egypten. So dat Pharao zeer toornig wert op zijne twee Hobelingen / op den obersten der Schenkeren / ende op den obersten der Bakkeren. Ende hy leberde in bewaringe / ten Huuse des Obersten der Crauwanten in het gebangen huys / ter plaatse daer Joseph gebangen was. Ende de oberste der Crauwanten bestelde Joseph by hen / dat hyse diende: ende zy waren [zommige] Dagen in bewaringe. Zy droomden nu beide eenen Droom elck zijnen Droom / in eener Nacht / elck na de uitlegginge zijnes Drooms: de Schenker / ende de Bakker die des Konings van Egypten waren / die gebangen waren in 't Gebangenhuis. Ende Joseph kwam des morgens tot hen / ende hy zagse aan; ende ziet / zy waren ontfelt. Doe bzaagde hy de Hobelingen van Pharao die by hem waren in hegenisse van het Huys zijns Heeren / zeggende: Waerom zyn uwe aangesigten heben kwalijk gestelt? Ende zy zeiden tot hem; Wy hebben eenen Droom gedroomt / en daer en is niemant die hem uyt legge: ende Joseph zeide tot hen; Zijn d'uytleggingen niet Godes? verrielt [se] my dog. Doe vertelde de oberste der Schenkeren Joseph zijnen droom / ende zeide tot hem: In mijnen droom / ziet / zo was een Wynstok boore mijn aangesigte; Ende aan den Wynstok waren drie Ranken: ende hy was al dottende / zijn bloesfel ging op / zijne rassen bragten rijpe Oruiben. Voort Ende Pharaos beker was in mijne hand /

ende ik nam die Oruiben / ende bruktse uyt in Pharaos beker / ende ik gaf den beker op Pharaos hand. One zeyde Joseph tot hem; Dit is zijne uitlegging; De drie Ranken zijn drie dagen; Binnen nog drie dagen zal Pharao u hoofd berheffen / ende zal u in uwen staat herstellen / ende gy zult Pharaos beker in zijne hand geben / na de vorige wyse / doe gy zijn Schenker waart. Dog gedenkt wijner op u zelven / wanneer het u wel gaan zal / ende doet dog weldadigheid aan my / ende doet mijner meldinge by Pharao / ende maakt dat ik uyt dit Huys come. Want ik ben dieflich ontfoten uyt der Hebreen Land; ende ook en hebbe ik hier niets gedaen / dat gy my in desen huyl geset hebben. Doe de Oberste der Bakkeren zag dat hy eene

goede uytlegginge gedaen hadde / zo zeyde hy tot Joseph: Ik was ook in mijnen Droom / ende ziet / drie getralde Kroeben waren op mijn hoofd; Ende in den oppersten kroef was van alle Spijse van Pharao / die Bakkers werk is; ende het Gebogelte at deselve uyt den kroef van boven mijn hoofd. Doe antwoorde Joseph / ende zeyde: Dit is zijn uytlegginge; De drie kroeben zijn drie dagen; Binnen nog drie dagen / zal Pharao u hoofd berheffen van boven u / ende hy zal u aan een hout hangen / ende 't Gebogelte zal u vleesch van boven u eeten. Ende het geschiede ten derden Dage / ten dage van Pharaos gedoopte / dat hy allen zijnen knechten eene Maaltijde maakte: ende hy verhief het hoofd des Obersten der Schenkeren / ende het hoofd des Obersten der Bakkeren / in 't midden zijner knechten. Ende hy dede den Oberste der Schenkeren wederkeeren tot zijn Schenker ampt; zo dat hy den Beher op Pharaos hand gaf. Maar den Obersten der Bakkeren hing hy op: gelijk Joseph hem uyt gelept hadde. Dog de Oberste der Schenkeren en gedagt aan Joseph niet / maar vergat hem.

Het XLI. Capittel.

Ende het geschiede ten eynde van twee volle Jaren / dat Pharao droomde ende ziet / hy stond aan de Ribiere. Ende ziet / daar kwamen op / uyt die Ribiere zeven kroegen / schoon van aansien / ende bet van vleesche / ende zy weijden in den Grase. Ende ziet / zeven andere kroegen kwamen na die op uyt die Ribiere / lelik van aansien / en burne van vleesche: ende zy stonden by [vander] kroegen aan den Oever van de Ribiere. Ende die kroegen lelik van aansien / ende burne van vleesche / aten op die zeven kroegen / schone van aansien / ende het: doe ontwaakte Pharao. Daar na sloep hy / ende droomde ander - maal / ende ziet / zeven vuren refen op / in eenen Palm / bet ende goed. Ende / ziet / zeven bunne / ende van den Costen wind berfengde vuren / schooten na deselve uyt. Ende de bunnen vuren ber-

stonden de zeven vette / ende volle vuren: doe ontwaakte Pharao / ende / ziet / het was een Droom. Ende het geschiede in den Morgen / stond / dat zijn Geest verflaggen was / ende hy zond heeren / ende riep alle de Coderaars van Egypten / ende alle de Wyse / die daar in waren / ende Pharao vertelde hen zijnen Droom / maar daer en was niemant die Pharao uyt leyde. Doe sprak de Oberste der Schenkeren tot Pharao / zeggende; Ik gedenke heben aan mijne Zonden. Pharao was zeer beroort op zijne dienars / ende leberde my in bewaringe ten Huuse van den Obersten der Crauwanten / my / ende den Obersten der Bakkeren. Ende in eener Nacht / droomden wy eenen Droom / ik ende hy: wy droomden / elck na de uytlegginge zijnes drooms. Ende aldaer was by ons een Hebreeuwisch Jongelink / een knecht van den obersten der Crauwanten: ende wy verteldense hem / ende hy leyde ons onse Dromen uyt: eenen yderen legde hyse uyt / na zijnen droom. Ende gelijk hy ons uyt leyde / also is het geschiet: my heeft hy herstelt in mijnen staat / ende hem gehangen. Doe zond Pharao / ende riep Joseph / ende zy deden hem haestelick uit den huyl komen: ende men schoer hem / ende men veranberde zijne kleeeren / ende hy kwam tot Pharao. Ende Pharao sprak tot Joseph; ik hebbe eenen Droom gedroomt / ende daer is niemant die hem uyt legge: maar ik hebbe van u horen zeggen / [als] gy eenen droom hoort / dat gy hem uyt legt. Ende Joseph antwoorde Pharao / zeggende; Het is buiten my: Gode zal Pharaos welstand aan zeggen. Doe sprak Pharao tot Joseph; Ziet / in mijnen Droom stond ik aan den Oever der Ribiere: Ende ziet / daar kwamen op uit de Ribiere zeven kroegen / bet van vleesche / ende schoon van gedaante / en zy weijden in het Gras. Ende ziet / zeven andere kroegen kwamen op na dese / mager ende zeer lelik van gedaante / rank van vleesche: ik en hebbe diegelyke van lelikheyt niet gesien in den gantschen Egyptenlande. Ende die ranke ende lelike kroegen

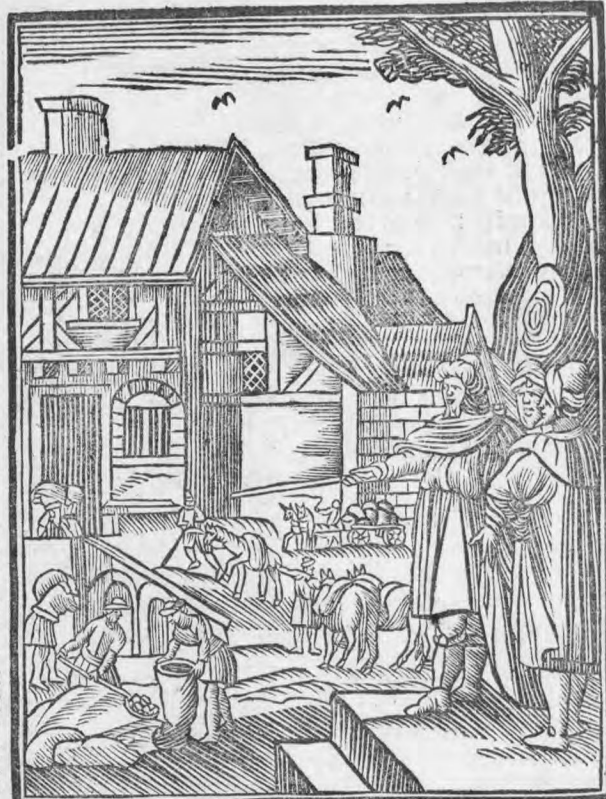
pen aten die eerste zeven bette
 kroegen op; Dewelke in ha-
 ren Busk in kwamen/ maar
 merkte niet daise in ha-
 ren busk in gekomen waren/
 want haar aansien was lelijk
 gelijk als in den beginne: doe
 ontwaakte ik. Daar na zag ik
 in mijnen droom/ ende ziet/
 zeven Airen rezen op in eenen
 Palm/ bol ende goed. Ende
 ziet/ zeven boeze/ dunne [enbe]
 van den Oosten wind bezeng-
 de Airen schoten na dezelve
 uyt: Ende de zeven dunne Ai-
 ren versonden die zeven goede
 Airen: ende ik hebbe het den
 Coberaers gezept/ maar daer
 en was niemand die 't my ver-
 klaarde. Doe zegde Joseph tot
 Pharao; Pharaos droom die
 is een: het geene God is doen-
 de/ heeft hy Pharao te sinnen
 gegeven. Die zeven schoone
 kroepen zijn zeven Jaeren/ die
 zeven schone Airen zijn ook ze-
 ven Jaeren: de Droom die is een.
 Ende die zeven rancken/ ende
 lelijke kroepen/ die na geene
 op kwamen/ zijn zeven Jaa-
 ren; ende die zeven rancke van den

zake van Godt bast besloten is / ende
 dat God haastet / om deselve te doen.
 So zie nu Pharao na eenen verstantigen
 ende wysen Man: ende zette hem ober het
 Land van Egypten; Pharao doe [zo]
 ende bestelle Eyzenters ober het Land:
 ende neme het vyfde deel des Lands van
 Egypten in de zeven Jaeren des oberbloets.
 Ende dat zy alle Spysse van dese aankom-
 mende goede Jaeren versamelen / ende
 kroegen op leggen / onder de hand van Pha-
 rao / tot Spysse in de Steden / ende be-
 waren het. So zal de Spysse zijn tot booz-
 raad hoor het Land / voor zeven Jaeren
 des hongers / die in Egypten-land wesen
 zullen: op dat het Land van honger niet
 en brega. Ende dit woord was goed in de
 oogen van Pharao / ende in de oogen aller

zy

ziner knechten. So zegde Pha-
 rao tot zijne knechten. Zouden
 wy wel eenen Man vinden als
 desen / in den welken Gods
 Geest zy? Daar na zegde Pha-
 rao tot Joseph; Radien God u
 dit alles heeft hont gedaen / zo
 en isse niemand [zo] verstantig
 ende wijs als gy. Gy zult ober
 mijn Hugs zijn / ende op u be-
 tel zal al mijn Dolk [de hand]
 knipen; allen desen Chroom
 zal ik grooter zijn als gy. Booz-
 der sprak Pharao tot Joseph:
 Ziet / ik hebbe u ober gantsch
 Egypten land gesteld. Ende Pha-
 rao nam zijnen Ring van zijne
 hand af / ende dede hem aan Jo-
 sephs hand / ende liet hem sijne
 Winnen vliederen aan treliken /
 ende leyde een gouden keten aan
 zijnen hals. Ende hy dede hem
 ryden op den tweeden Wagen
 dien hy hadde; ende zy riepen booz
 zijn aangesigte / knikt: also stelde
 hy hem ober gantsch Egypten-
 land. Ende Pharao zeide tot
 Joseph: Ik ben Pharao; dog
 zonder u en zal niemand zijne
 hand ofte zijnen voet op heffen in
 gantsch Egypten-land. Ende
 Pharao noemde Josephs name /
 Zaphnath Paneah / ende gaf hem Asnath/
 de Dogter van Potiphera / Oberste van On /
 tot eene Vrouwe: ende Joseph toog uyt door
 het Land van Egypten. Joseph nu was
 dertig Jaeren oud als hy stond boor het aan-
 gesigte van Pharao / Koning van Egypten:
 ende Joseph ging uyt van Pharaos aangesig-
 te / ende hy toog door gantsch Egypten land.
 Ende het Land bragte boort in de zeven
 Jaeren des oberbloets by hand van ten.
 Ende hy vergaderde alle Spysse der zeven
 Jaeren die in Egypten land was / ende
 dede de Spysse in de Steden: de Spysse
 van het Weid elker Stad / het welke
 rondom haar was / dede hy daer Winnen.
 Also bragte Joseph hy een / zeer veel

kroegs als het zand der Zee: tot dat
 men op hielt te tellen; want des en was
 geen getal. Ende Joseph werden twee
 Zonen gebooren / eerder een Jaar des
 hongers aankwam / die Asnath / de Dog-
 ter van Potiphera / Oberste van On / hem
 daarde. Ende Joseph noemde den naam
 des eerst-gebooren / Manasse: want [zey-
 de hy] God heeft my doen bergeeten al my-
 ne moeite / ende het gantsche Hugs mijns
 Vaders. Ende de Naam des tweeden
 noemde hy / Ephraim: want [zeyde hy]
 God heeft my doen wassen in het Land
 mijner verdrukkinge. Doe eyndigden de
 zeven Jaeren des oberbloets / die in Egp-
 ten geweest was. Ende de zeven Jaeren

25

des hongers begonnen aan te kinnen; gelijk als Jofeph gezet hadde: ende daar was honger in alle de Landen: maar in Gantsch Egypten-land was Vrood. Als nu gantsch Egypten-land hongerde: riep het Volk tot Pharao om Vrood: ende Pharao zeide tot alle Egyptenaren; Gaat tot Jofeph / doet wat hy u zegt. Als dan honger over het gantsche Land was / zo opende Jofeph alles waar in Ciet was / ende verhogt aan de Egyptenaren: want de honger in Egypten land sterck werd. Ende alle Landen kwamen in Egypten tot Jofeph om te kopen: want de honger in alle Landen sterck was.

Het XLII. Capittel.

Doe Jacob zag / datter kroon in Egypten was zo zeyde Jacob tot zyne Zoonen; Waarom ziet gy op malikanderen Doozis zeyde hy; Ziet ik hebbe gehoort datter kroon in Egypten is: treck daar henen af / ende hoepet ons [kroon] van daar / op dat wy leven / ende niet en sterben. Doe togen Jofeph's tien Broederen af / om kroon uit Egypten te kopen. Dog Benjamin Jofeph's Broeder / en zond Jacob niet met zijne Broederen: want hy zeide / Op dat hem niet misschien het verberck ontmoete. Also kwamen Isaacs Zonen om te kopen / onder de geene die daar kwamen: want de honger was in het Land Canaan. Jofeph nu was Regent over dat land; hy verhogte aan alle Volke des lands: en Jofeph's Broederen kwamen / ende bogen zig booz hem; [met] de aangesigten ter aarde. Als Jofeph zijne Broederen zag: zo kende hyse; maar hy hield zig beemt tegen hen / ende sprak harde met hen / ende zeyde tot hen; Van waar komt gy? ende zy zeiden; Uit het

land Canaan om de Spijse te kopen. Jofeph dan kende zijne Broederen: maar zy en kenden hem niet. Doe gebagte Jofeph aan de Vrouwen / die hy van hen gedroomt hadde: ende hy zeide tot hen Gy zijt Verspiebers / gy zijt gekomen / om te besigtigen / waar het Land bloot is. Ende zy zeiden tot hem; Neen mijn Heer / maar utwe Knechten zijn gekomen om Spijse te kopen. Wy alle zijn eens Mans Zonen / wy zijn broom; utwe Knechten en zijn geen verspiebers. Ende hy zeide tot hen: Neen: maar gy zijt gekomen / om te besigtigen / waar het Land bloot is. Ende zy zeiden; Wy utwe Knechten waren twaals Gebroers / eens Mans Zonen in het Land Canaan: ende ziet de kleynste is heden op onse Vader: dog de een die en is niet [meer] Doe

Doe zeide Jofeph tot hen; dat is het / dat ik tot u gesproken hebbe / zeggende / gy zijt Verspiebers. Hier in zult gy beproeft worden / [zo waarlijk als] Pharao leeft; indien gy van hier zult uyt gaan / het en zy dan / wanneer utwe kleinste Broeder herwaards zal gekomen zyn. Zendet eenen uit u die utwe Broeder hale / maar weest gy lieben gebangen / ende utwe woorden sullen beproeft worden / of de waarheid wy u zy: ende indien niet; [zo waarlijk als] Pharao leeft / zo zijt gy Verspiebers. Ende hy zette te zamen drie dagen in bewaringe. Ende ten derden dage zeyde Jofeph tot hen Doet dit / zo zult gy leven: ik brese God. Zo gy broom zijt / zo zy een utwe Broederen gebonden in het huis utwe bewaringe: ende gaat gy heenen / hzenget het kroon van den honger utwe huisen. Ende hzenget utwe kleynste Broeder tot my / zo zullen utwe Woorden waar gemaakt worden ende gy en zult niet sterben: ende zy deden also. Doe zeyden zy d' een tot den anderen / Voorwaar wy zijn schuldig aan onsen Broeder / wiens henuwte der ziele wy zagen / doe hy ons om genade bad / maar wy en hoorden niet: daarou komt dese henuwte over ons. Ende Auden antwoorde hen / zeggende: Hebbe ik het tot u niet gezeyt / doe ik zeyde / en zondigt / niet aan desen Jongelink / maar gy en hoordet niet: ende ook zju Bloed / ziet / het wort gefogt. Ende zy en kwamen niet / dat het Jofeph hoorde / want daar was een Caalman tuschen hen. Doe wende hy zig omme van hen af / ende weende: daar na keerde hy weder tot hen / ende sprak tot hen / ende nam Simeon van hen / ende bond hem voor

haren ogen. Ende Jofeph gebod / dat men hare zakken met kroon vullen zoude / ende dat men haaz Geld weder heerde / een pegelink in zijnen zak / ende dat men hen Ceer-kost gabe tot den weg: ende men dede hen also. Ende zy loeden haaz kroon op haare Gzels: ende togen van daar. Doe eener zijnen Zak op dede / om zijnen Gel broeder te geben in de Berberge / zo zag hy zjn Geld / want ziet het was in de mond van zijnen zak. Ende hy zeyde tot zijne Broederen; mijn Geld is weder-geheert / daartoe ook ziet / het is in mijnen zak: doe ontging haaz lieben het herte / ende zy herstrijkten / d'een tot den anderen zeggende: Wat is dit [dat] ons God gedaen heeft? Ende zy kwamen in het land Canaan / tot Jacob haren

Dader: ende zy gaben hem te kennen al haar wederbaren / zeggende: **De Man** / de Heere van dat Land / heeft harde met ons gesproken; ende hy heeft ons gehouden als Verspieters des Lands. Maar wy zeyden tot hem / **Wy** zijn broom: wy en zijn geen Verspieters. Onser waaten twaalf Broeders / onses Daders zonen; de een die en is niet [meer] ende de kleinste is heden hy onsen Dader in 't land Canaan. Ende die **Man** / de Heere van dat Land / zeyde tot ons / hier aan zal ik bekenen dat gy lieden broom zijt: eenen uwer broeders latet hy my / ende nemet voor den honger uwer huizen / ende trekiet hen. Ende brenget uwen kleynsten broeder tot my / zo zal ik weten / dat gy geen verspieters en zijt / maar dat gy broom zijt: uwe Broeder zal ik u weder geben / ende gy zult in dit Land handelen. Ende het geschiebe / als zy hare zaken ledigden; ziet zo hadde een pgelek den huidel zijnes Gelds in zijnen Zak / ende zy zagen de bundelen hares Gelds / zy / ende haar Dader / ende zy waren bevreest. **Do** zeyde **Ya**cob haar Dader tot hen; **Gy** berooft my van kinderen: **Joseph** die en is niet / ende **Simeon** die en is niet / nu zult gy Benjamin twey nemen / alle dese dingen zijn te gens my. **Do** sprak **Ruden** tot zijnen Dader / zeggende: **Go**d twee mijner zonen / zo ik hem tot u niet weder en brenge; geeft hem in mijne hand / ende ik zal hem weder tot u brenge. **Ma**ar hy zeide; **Mijn** zoon en zal niet u lieden / niet astreken: want zijn Broeder is dood: ende hy is alleen overgebleven / zoo hem een verders ontmoede / op den Weg dien gy zult gaan / zo zoudet gy mijne grauwe haren met droesfensise ten Gzabe doen neder baten.

Het XLIII. Capittel.

De honger nu wert zwaar in dat Land / zo geschiedet / als zy de leestogt / die zy uyt Egypten gebragt hadden / op gegeten hadden / dat haar Dader tot hen zeide; **Ke**ert wederom: koopt ons een wy-

nig Sypse. **Do** sprak **Juda** tot hem / zeggende: **Die** **Man** heeft ons op het hoogste betuygt / zeggende / **Gy** en zult mijn aangesigte niet zien / het en zy dat uwe broeder met u zy. **Ind**ien gy onse Broeder met ons zent; wy zullen af-trekken / ende u Sypse kopen. **Ma**ar indien gy [hem] niet en zent / wy en zullen niet trekken: want die **Man** heeft tot ons gezegt: **Gy** en zult mijn aangesigte niet zien / 't en zeg dat uwe Broeder met u zy. **Ende** **Israël** zeyde; **Ma**rcum hebt gy zo kwalik aan my gedaan / dat gy die **Man** te kennen gaast / of gy nog eenen Broeder hadde? **Ende** zy zeyden: die **Man** vraagde zeer nauwe na ons / ende na onse Maagtschap / zeggende / **Le**est uw Dader nog? hebt gy nog eenen Broeder? zo gaden wy het hem te kennen / volgens die zelve woorden: hebben wy juist geweten / dat hy zeggen zoude / brenget uwen Broeder af; **Do** zeyde **Juda** tot **Israël** zijnen Dader; **Zent** den Jongeling met my / zo zullen wy ons op maken / ende reysen: op dat wy leven / ende niet en sterben / nog wy / nog gy / nog onse Kinderkens. **Ik** zal **Wage** booz hem zijn / van mijner hand zult gy hem eyschen: indien ik hem tot u niet en brenge / ende hem booz u aangesigte stelle / zo zal ik alle dagen tegen u gefandigt hebben. **Ma**nt hadden wy niet gesuynt / boortwaar wy waaren alreede twee - maal weder gekomen: **Do** zeyde **Israël** haar Dader tot haar; **Is** het nu also / zo doet dit / **Ne**met van het loflike deses Lands in uwe baten / ende brenget dien **Man** een Geschenck heenen af; een weinig Balssem / ende een weinig Honing / **Sper**rijen / ende **Myrre** / **Cerpentijn**-noten / ende **Amantien**. **Ende** nemet dobbel geld in uwe hand: ende het Geld / 't welk in den mond uwer zaken weder-gekeert is / brenget wederom in uwe hand / misschien is het een sepl / **Ne**met ook uwen Broeder mede: ende maakt u op / keert wederom tot dien **Man**. **Ende** **God** de **Almagtige** geben u barmhertigheid booz het aangesigte dies **Mans** / dat hy uwen anderen Bro-

der / ende Benjamin met u laten gaan / ende my aangaande / als ik van kinderen berooft sien / zo sien ik berooft. **Ende** die **Mannen** namen dat zelve geschenck / ende namen dobbel geld in hare hand / ende Benjamin: ende zy maachten hen op / ende togen af na Egypten / ende zy stonden voor **Josephs** aangesigte. **Als** **Joseph** Benjamin met hen zag / zo zeyde hy tot den genen / die over zijn huys was; **Bren**get dese **Mannen** na 's huys toe / ende slagt bee / ende maakt [het] gereed; want dese **Mannen** zullen te middage met my eeten. **De** man nu dede gelik **Joseph** gezid hadde / ende de **Man** bragt dese **Mannen** ten huise **Josephs**. **Do** bresden dese mannen / om dat zy ten huise **Josephs** gebragt werden / ende zeyden: **Ter** oorsake van dat geld / dat in 't begin in onse zaken weder-gekeert is / worden wy in gebragt: op dat hy ons overrompele / ende ons overballe / enoe ons tot slaven name / met onse Ezelen. **Pa**rcum naderden zy tot dien **Man** / die over **Josephs** huys was / ende zy spraken tot hem aan de beure van het huys. **Ende** zy zeyden: **Och** mijn heere! wy waren in 't begin gewisselijc afgekomen / om Sypse te kopen. **Het** is nu geschiet / als wy in de Herberge gekomen waren / ende wy onse zaken op deden / ziet / zo was oders mans Geld in den mond van zijnen zak / ons Geld in zijn gewigte / ende wy hebben 't zelve weder gebragt in onse hand. **Wy** hebben ook ander Geld in onse hand af gebragt / om sypse te kopen; wy en weten niet wie ons Geld in onse zaken gelet heeft. **Ende** hy zeide / **Bre**ede zy u lieden / en brest niet; uw Godt / ende uwer Daders Godt heeft u eenen **Schat** in uwe zaken gegeven; u

God is tot u gekomen: ende hy bragt **Simeon** tot hen uyt. **Da**ar na bragt de **Man** dese **Mannen** in **Josephs** huys / ende hy gaf water / ende zy wieschen hare boeten: hy gaf ook haren Ezelen voeder. **Ende** zy bereyden het geschenck tot dat **Joseph** kwam op den **Middag**: want zy hadden gepoort / dat zy aldaar brood Eeten zouden. **Als** nu **Joseph** te h uyt gekomen was / zo brachten zy hem het geschenck / 't welk in haare hand was / in het huys: ende zy hogen zig booz hem te aarde. **Ende** hy vraagde na [haaren] welstand / en zeide; **Is** 't wel met uwen Dader / den **Ouden** / daar gy van zeydet? **le**est hy nog? **Ende** zy zeyden:

Pet is wel met uwen knecht
 onsen Vader / hy leeft nog: en
 de zy neigden het hooft / ende
 bogen zig neder. Ende hy hief
 zijne oogen op / ende zag Ben-
 jamin zijnen Broeder / zijner
 moeder zone / ende zeide; Is
 dit uwe kleinste broeder / daer
 na zeyde hy: Mijn zone / God
 zy u genadig. Ende Joseph
 haastede hem / want zijn inge-
 want ontsaak tegen zijnen Broe-
 der / ende hy zoog te weenen /
 ende hy ging in eene kamer: en
 de tweede aldaar. Daar na
 wiesch hy zijn aangesigte / ende
 kwam uit / ende hy bedwang
 hem zelven; ende zeyde; Zet
 tet brood op. Ende zy rigte-
 den voer hem aan in 't byson-
 der / ende voor haar in 't by-
 sonder / ende voor de Egypte-
 naren / die met hem aten /
 in 't byzonder: want de Egypte-
 tenaars en mogen geen brood
 eeten met de Heereen / de-
 wyle sulks den Egyptenaren
 een goutwel is. Ende zy
 zaten booz zijn aangesigte
 de eerst-geboren na zijne eerst-
 gebaarte / ende de Jongere
 na zijne jonkheit: dies verwonderen hen
 de Mannen onder malkanderen. Ende
 hy langde hen van de gerigten / die booz
 hem waren: Maar Benjamins gerigte
 was bys - maal gyster / van de gerigten
 van hen alle: ende zy bronken / ende zy
 wierden bronken met hem.

Het XLIV. Capittel.

Ende hy gebood den geenen / die ober
 zijn huys was / zeggende; Dult de
 Zakken deser Mannen met Syppe / na
 dat zy zullen kunnen dzagen / ende legt
 pbers mans Geld in den morb van zijnen
 zak: Ende mijnen Bekker / den Silveren
 bekker / zult gy leggen in den mond van des
 kleynsten Zak / met het Geld van zijn

hooft: ende hy dede na Josephs woord /
 't welk hy gesproken hadde. Des mo-
 gens als 't ligt werd / zo liet men dese
 Mannen trekken / haar / ende hare Eze-
 len. Zy zijn ter Stad ont gegaan / zy
 waren niet bezre gekomen / als Joseph tot
 den geenen / die ober zijn huys was / ze-
 lde; Maakt u op / ende jaagt die mannen
 agter na; ende als gyse zult agterhaalt heb-
 ben / zo zult gy tot hen zeggen; Waar-
 om hebt gy kwaat voor goed bergolven?
 Is 't dese niet daer mijn Heere uit dzinkt?
 ende base hy hy [iet] zekerlik waar nemen
 zal? gy hebt kwalik gedaen / dat gy gedaen
 hebt. Ende hy agterhaalbase; ende sprak
 tot hen die zelde woorden. Ende zy zeg-
 den tot hem; Maarom spreekt mijn Heere
 zulke woorden? het zy bezre van uwen knecht
 in/e

ten / dat zy zodanig een bing doen
 zouden. Ziet het Geld / dat wy
 in den mond onser Zakken bon-
 den / hebden wy tot u ont den
 Lande Canaan weder gebragt:
 hoe zouden wy dan ont uwer
 Heeren huys silber ofte goud ste-
 len? Wy den welken van uwe
 knechten hy gebonden zal wo-
 den / dat hy sterbe: ende ook
 zullen wy mijnen Heere tot Sla-
 ven zijn. Ende hy zeyde; Dit
 zy nu ook also / na uwe woor-
 den: hy welken hy gebonden
 word / die zy mijn Slabe / maar
 gy - lieben zult onschuldig zijn
 Ende zy haastede / ende een y-
 gelijk zettede zijnen Zak af op
 d'aarde / ende een ygelijk open-
 de zijnen Zak. Ende hy booz-
 socht / beginnende met den groot-
 sten / ende volgendende met den
 kleynsten: ende die Bekker wert
 gebonden in Benjamins Zak.
 Doe scheurden zy hare kleede-
 ren: ende weder: Man loed op
 zijnen Ezel / Ende zy keerden
 weder na de Stad. Ende Ju-
 da kwam met zijne Broederen
 in Josephs huys / want hy
 was nog zelde aldaar: ende
 zy bielen booz zijn aangesigte
 neder ter aarde. Ende Joseph zeyde tot hen: Wat
 daad is dit / die gy gedaen hebt? Weet gy
 niet / dat zulck een Man als ik / [dat] ze-
 kerlik waar nemen zoude? Doe zeyde Ju-
 da; Wat zullen wy tot mijnen Heere zeg-
 gen? wat zullen wy spreken? ende wat
 zullen wy ons regideerdiven? God heeft
 de ongerechtigheid uwer Knechten gebon-
 den? ziet wy zijn mijns Heeren slaven /
 zo wy / als hy / in wiens hand de Bekker
 gebonden is. Maar hy zeyde; Het zy bere-
 re van my zulks te doen; die man in wiens
 hand de Bekker gebonden is / die zal mijn
 slabe zijn: dog trekt gy lieben op in hree-
 de tot uwen Vader. Doe naderde Juda
 tot hem / ende zeyde; Och mijn Heere!

laat dog uwen knecht een woord spreken
 booz mijns Heeren daren / ende en laat
 uwen toorn tegen uwen knecht niet ontfan-
 ken; Want gy zijt eben ge'lyk Pharao. Mijn
 Heere bragde zijne Knechten / zeggende /
 hebt gy lieben eenen Vader / ofte Broe-
 der? Zo zeiden wy tot mijnen Heere / wy
 hebden een ouden Vader / ende eenen
 Jongeling des Ouderbams / den kleyn-
 wens Broeder daer is / ende hy is alken
 van zijne moeder ober-gebleben / ende zijnen
 Vader heeft hem lief. Doe zeydet gy tot
 uwe knechten / Bzenget hem af tot my: dat
 ik myne oogen op hem sta: Ende wy zeiden
 tot mijnen Heere; Die Jongeling en zal
 zijnen Vader niet kunnen berlieten / in dien
 hy zijnen Vader berliet / zo zal hy sterben.

Doe zepdet gy tot utre kne-
 gen: Indien u kleinste broe-
 der met u niet af en komt/
 zo zult gy mijn aangesigte
 niet meer zien. Ende het is
 geschiet / dat wy tot utren
 knecht mijnen Vader opge-
 trokken zijn / ende wy hem
 mijnes Heeren woorden
 verhaalt hebben; Ende dat
 onze Vader gezept heeft;
 Keert weder / hopet ons een
 tweinig Spysse: Zo hebben wy
 gezept: Wy en zullen niet mo-
 gen afrekenen / indien onse
 kleinste broeder by ons is / zo
 zullen wy afrekenen; want wy
 en zullen diens **Wans** aan-
 gesigte niet mogen zien / zo
 dese onse kleinste Broeder niet
 by ons en is. Doe zeide utre
 knecht / mijn Vader / tot ons:
 Gy lieben woetet / datter
 my mijne huisvrouw twee
 geboort heeft. Ende de
 een is van my uytgegaan /
 ende ik hebbe gezept / **Woo-**
 waer hy is gewisselijck ver-
 scheurt geworden: ende ik en
 hebbe hem niet gesien tot nu
 toe: Indien gy nu desen ook
 van mijn aangesigte weg neemt /
 ende hem een Verderf ontmoetende /
 zo zoud gy mijn
 grootte Wagren niet jammer ten
 Gade doen weder dalen. Nu dan /
 als ik tot u-
 wen knecht mijnen Vader kom /
 ende de Jongeling niet by ons en is /
 also zijne Ziele aan deses ziele gebonden is.
 Zo zal het geschieden / als hy ziet /
 dat de jongeling daar niet en is /
 dat hy sterben zal: ende utre
 knechten zullen de grootte Wagren
 utre knecht / onses Vaders /
 niet droeffe-
 nisse ten Gade doen weder dalen.
 Want utre knecht is boor desen
 jongeling Worze by mijnen
 Vader / zeggende: Zo ik hem
 tot u niet weder en vzege /
 zo zal ik tegen mijnen
 Vader vallen dage Gefondigt heb-
 ben. Nu dan / laat bog utren
 knecht booz desen Jongeling
 mijnes Heeren slabe bli-

ben / ende laat den Jongeling niet zijne
 broederen optrekken. Want hoe zoude ik
 optrekken tot mijnen Vader: indien de
 jongeling niet met my en ware? op dat ik
 den jammer niet en zie / betwelke mijnen
 Vader ober horen zoude.

Het XLV. Capittel.

Doe konde zig Joseph niet bedwingen
 boor alle die by hem stonden / ende hy
 riep; Doet alle Man han my uyt gaan /
 ende daar en stond niemant by hem / als
 Joseph zig aan zijne Broederen be-
 kent maakte. Ende hy verhiet zijne stemme
 niet weenen; zo dat het de Egyptenaars
 hoorde / ende dat het Pharaos huis hoor-
 de. Ende Joseph zende tot zijne Broe-
 deren; Ik den Joseph; leest mijn Vader
 nog?

nog? ende zijne Broederen en kon-
 den hem niet antwoorden / want zy
 waaren beverschijft booz zijn aange-
 zigte. Ende Joseph zende tot zij-
 ne Broederen; Raert bog tot
 my; ende zy naderden: Doe zende
 hy; Ik den ure Broeder / dien
 gy na Egypten verhoogt hebt.
 Maar nu / weest niet behoumert /
 ende [de toone] en ontsteke niet in
 utren ogen / om dat gy my hier
 Heere verhoogt hebt: want God heeft
 my boor u aangesigte gesonden / tot
 behoudnisse des lebens. Want
 het zijn nu twee Jaeren des hon-
 gers in 't midden des Lands; en-
 de daar zijn nog vijf Jaeren in de-
 welke geene ploeginge / nog oogst
 zijn en zal. Oog Godt heeft my
 booz u lieber aangesigte henen ge-
 sonden / om u een oberblyzel te
 stellen op d'Arbe; ende om u by
 het leben te behouden boor eene
 groote verlossinge. Nu dan gy en
 hebt my herwaerts niet gesonden /
 maar God selbe / die my tot Pha-
 raos Vader gestelt heeft ende tot
 eenen Heere ober zijn gantsch huys /
 ende Begeerder in 't gantsche Land
 van Egypten. Haastet / u / ende
 tzeht op tot mijnen Vader / ende
 zegget tot hem; Also zepd ure
 Soone Joseph; God heeft my tot eene Heere
 den gantschen Egypten-lande gestelt /
 komt af tot my / en vertoest niet. Ende
 gy zult in den Lande Gosen woonen /
 ende naby my wesen / gy / ende utre
 Soonen / ende utre Soonen zoonen / en-
 de utren Schapen / ende utre Kunderen /
 ende al wat gy hebt. Ende ik zal u al-
 daar onderhouden: want daar zullen
 nog vijf Jaeren des hongers zijn; op dat
 gy niet en verarint / gy / ende u huys /
 ende alles wat gy hebt. Ende ziet utre
 oogen zien 't / ende de oogen mijnes broe-
 ders Benjamin / dat mijn mond tot u
 spreekt. Ende voodschappet mijnen Va-

der alle mijne heerlijkheit in Egypten /
 ende alles wat gy gesien hebt: ende vzen-
 get mijnen Vader herwaerts af. Ende
 hy viel aan Benjamin zijnes broederen
 halz / ende weende: Ende Benjamin
 weende aan zijnen halz. Ende hy kuste
 alle zijne Broederen / ende hy weende
 oker hen / ende daar na spraken zijne
 Broederen met hem. Als dit gerugte
 in het huys Pharaos gehoozt wezt /
 dat men zepde / Josephs broederen
 zijn gekomen; was het goed in de oogen
 Pharaos / ende in de oogen zijner
 knechten. End Pharaos zepde tot Jo-
 seph; Zegt tot utre Broederen / doet
 dit / ladet utre Beesten / ende tzeht her-
 nen.

nen / gaat na het Land Canaan :
 ende neemt utwen Vader / ende utwe
 Huisgesinnen / ende komet tot mg ;
 ende ik zal u het beste van Egypten-
 land geben / ende gy zult het bet-
 te defte Land eeten. Gy zijt dog
 gelast / doet dit / neemt u uit Egip-
 ten land Wagene boor utwe kin-
 ders / ende boor utwe Wyben / en-
 de boeret utwen Vader / ende komet.
 Ende utwe oogte en verschoone
 utwen Huisraad niet : want het bes-
 te van gantsch Egyptenland / dat
 zal utwe zijn. Ende de zonen Is-
 raels deden also : zo gaf Joseph hen
 wapenen / na Pharaos bevel : ook
 gaf hy hen teerkost op den weg. Hy
 gaf hen allen / yder een / Wiffelkle-
 deren : maar Benjamin gaf hy Drie
 honderd Silberlingen / ende bys Wif-
 felklederen. Ende zynen Vader des-
 gelijks zond hy tien Eselen / dragen-
 de van het beste van Egypten / ende
 tien Eselinnen dragende / Kroon /
 ende Brood / ende Spijse boaz zyn-
 en Vader op een weg. Ende hy
 zond zyne Broeders heenen ; ende
 zo betrokken : ende hy zeide tot
 hen ; En verstoord u niet op den
 weg. Ende zo trokken op uit Egip-
 ten : ende zo kwamen in het Land
 Canaan tot haaren Vader

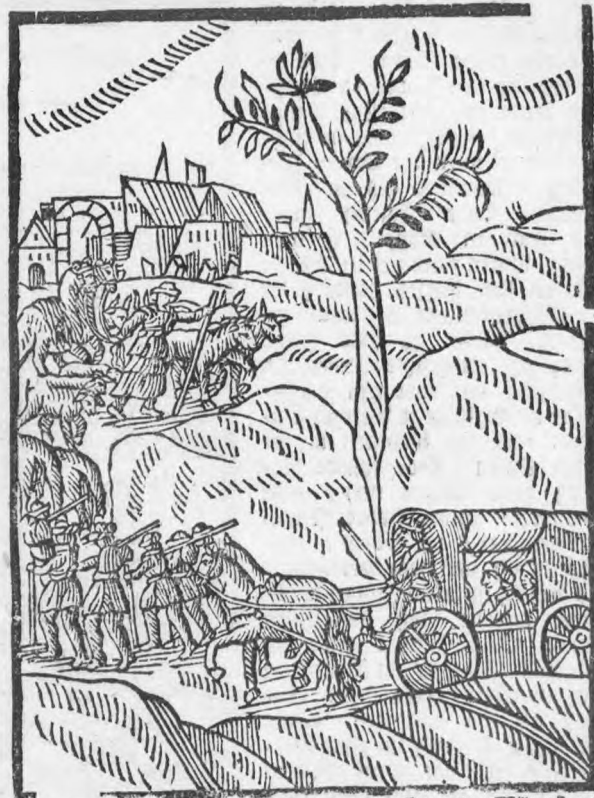

Het XLVI. Capittel.

Jacob.
 Doe boodschapten zo hem / zeggende :
 Joseph leeft nog / ja ook is hy be-
 geerder in gantsch Egypten land : doe be-
 zweek zyn herte? want hy en geloofde
 niet. Maar als zo tot hem gesproken had-
 den alle de woorden Josephs / die hy tot
 hen gesproken hadde / ende dat hy de Wa-
 gens zag / die Joseph gesonden hadde
 om hem te boeren ; zo werd Jacobs ha-
 res Daders Geest levendig. Ende Israël
 zeide ; het is genoeg / mijn zone Joseph
 leeft nog : ik zal gaan / ende hem zien /
 eer ik sterbe.

Ende Israël berreysde met al dat hy
 hadde / ende hy kwam te Berseda :
 ende hy offerde offerhanden den Godt zyn-
 nes Daders Isaacs. Ende God sprok tot
 Israël in gesigten des Nachts / ende zeide ;
 Jacob / Jacob : ende hy zeide ; Ziet hier
 den ik. Ende hy zeide ; Ik den die God /
 utwes Daders God ; en breeft niet van af
 te tzeihen na Egypten / want ik zal u al-
 daaz tot een groot Volk zetten. Ik zal met
 u af - tzeihen na Egypten / ende ik zal u
 doen [weder] op tzeihen / mede op tzei-
 hende / *en* Joseph zal zyne hand op utwe
 ogen

vogen leggen. Doe maakte hem
 Jacob op van Berseda : ende
 de zonen Israels boerden Ja-
 cob haaren Vader / ende hare
 Kinderkens / ende hare Wyben
 op de wagens die Pharaos ge-
 sonden hadde / om hen te boe-
 ren. Ende zo namen haer
 Dee / ende hare Vabe / die zo
 in den Lande Canaan getwo-
 ven hadden / ende zo kwamen
 in Egypten : Jacob / ende al
 zyn Saad met hem : zyne zo-
 nen / ende de zonen zynner zo-
 nen / met hem ; zyne Dogte-
 ren / ende zynner zonen dogte-
 ren / ende al zyn Saad bracht
 hy met zig in Egypten. En-
 de dit zyn de Namen der zo-
 nen Israels / die in Egypten
 kwamen / Jacob / ends zyne
 zonen : De Eerst geboren Ja-
 cobs / Ruben / ende Rubens
 zonen ; Manoch / ende Pallu
 ende Hefron / ende Cami.
 Ende Simeons zonen ; Je-
 nuel / ende Jamin / ende O-
 jad / ende Jachin / ende Za-
 jar : ende Saul de zone re-
 ner Canaanitischer Broutwe-
 Ende de zonen van Levi ;
 Gerson / Kehath / ende Merari. Ende
 de zonen van Juda ; Er / ende Onan /
 ende Sela / ende Perez / ende Zerah ; dog
 Er / ende Onan waren gestorben in 't Land
 Canaan , ende Perez zonen waren Hefron
 ende Hamul. Ende Issachars zonen :
 Cola / en Pua / ende Job / ende Simeon.
 Ende Zebulons zonen ; Sered / ende Elon /
 ende Jahziel. Dit zyn Leas zonen / die
 zo Jacob geboerd heeft in Paddan Aram /
 met Dina zyn Dogter : alle de zielen zyn-
 ner Zonen / ende zynner Dogteren waren
 Drie-en-dertig. Ende Gads zonen / Si-
 yphon / ende Chaggie / Schuni / ende Gz-
 bon / Cri / ende Krobi / ende Areli. En-
 de Afers zonen ; Amna / ende Achba /
 ende Achbi / ende Beria / ende Sera haar-
 lieder Suster : ende de zonen Beria ; He-

ber / ende Malchiel. Dit zyn Silpas zo-
 nen / die Laban zynne Dogter Lea geboerd
 hadde / en zo baarde Jacob dese zestien
 zielen : De zonen van Rachel Jacobs
 huisbroutwe ; Joseph / ende Benjamin.
 Ende Joseph werden geboren in Egyp-
 ten-lande / Manasse / en Ephzaim / die
 hem Asnath Dotiphers Dogter / den O-
 bersten te On / baarde. Ende Benjamin
 zonen ; Bela / Becher / ende Affel /
 Gera / ende Raaman / Echi / ende Kos /
 Muppim / en Huppim / ende Ard. Dit
 zyn Rachel's zonen / die Jacob geboerd
 zyn / al te zamen beertien Zielen. Ende
 Dangs zonen ; Chusim. Ende de zonen
 van Naphtali ; Jachzeel / ende Gum /
 ende Jeier / ende Sillem. Dit zyn de zo-
 nen Bilha / die Laban zynne Dogter Ra-
 chel

thel gegeven hadde: ende zy
 faarde deselve Jacob / zy wa-
 ren alle zeven Zielen. Alle de
 Zielen die met Jacob in Egyp-
 ten kwamen / uyt zijne Vrouw
 gesproten / ongenomen de Wy-
 uen de Wiften der zoonen Ja-
 cob's / waren al zes-en-zestig
 Zielen. Ende Joseph zonen
 die hem in Egypten geboren
 zijn / waren twee zielen: alle de
 Zielen des huyses Jacob's die
 in Egypten kwamen / waren ze-
 bentig. Ende hy zond Juda
 door zijn aangesigte heenen tot
 Joseph / om hoor zijn aange-
 sigte aantopsinge te doen na Co-
 sen: ende zy kwamen in het
 land Cosen. Doe spande Jo-
 seph zijne wagen aan / ende
 doog ny / zijnen Vader Israël
 te gemoete / na Cosen: ende
 als hy zig aan hem vertoonde /
 zo viel hy hem aan zijnen hals /
 ende weende lange aan zijnen
 hals. Ende Israël zeide tot
 Joseph. Dat ik nu sterbe / na
 dat ik u aangesigte gesien heb-
 be / dat gy nog leeft. Daar
 na zeyde Joseph tot zijne broe-
 deren / ende tot zijnes Vaders
 huis: Ik zal optrekken ende

Pharao hoofschayten / ende tot hem zeg-
 gen / mijne Broeders / ende mijnes Va-
 ders / huy / die in het land Canaan wa-
 ren / zijn tot my gekomen: ende die Mannen
 zijn Schaapherders / want het zijn
 mannen die met Dee omgaan / ende zy
 hebben hare Schapen / ende hare Run-
 deren / ende al wat zy hebben / mede
 gebracht. Wanneer het nu geschieden zal /
 dat Pharao u-lieden zal roepen / ende
 zeggen / Wat is uwe hanteeringe? Zo
 zult gy zeggen / uwe knechten zijn
 Mannen / die van onser Jeugt op tot
 nu toe met Dee omgegaan hebben; zo wy /
 als onse Vaders: op dat gy in het Land Co-
 sen moget wonen; want alle Schaa-
 perder is den Egyptenaren een groutwel.

Het XLVII. Capittel.

Doe kwam Joseph / ende hoofschapte
 Pharao / ende zeyde: Mijn Vader /
 ende mijne Broeders / ende haare Scha-
 pen / ende hare Runderen / met alles wat
 zy hebben / zijn gekomen uyt den Lande
 Canaan: ende ziet / zy zijn in het land Co-
 sen. Ende hy nam een deel zijner Broede-
 ren / [te tweien] byf Mannen / ende hy
 stelbese hoor Pharaos aangesigte. Doe
 zeyde Pharao tot zijne Broederen: Wat
 is uwe hanteeringe? ende zy zeyden tot
 Pharao; uwe knechten zijn Schaa-
 perders / zo wy / als onse Vaders. Doorz
 zeyden zy tot Pharao: Wy zijn gekomen
 om als Ozeemdelingen in desen lande te
 wo-

woonen / want daar en is
 geen weide hoor de Schapen /
 die uwe knechten hebben / de-
 wyle den Honger waar is in
 het Land Canaan: ende nu /
 laat dog uwe knechten in den
 lande Cosen wonen: Doe
 sprak Pharao tot Joseph /
 zeggende: Uw Vader / ende
 uwe broeders zijn tot u geko-
 men: Egypten-land dat is
 hoor u aangesigte / doet uwen
 Vader ende uwe broeders in
 het beste van 't land wonen
 laats in 't Land Cosen wonen
 ende zo gy wiet datter onder
 hen knaekte mannen zijn / zo
 zeyde tot Dee meesters / ober
 't gene dat ik hebbe. Ende
 Joseph bragt zijnen Vader
 Jacob mede / ende stelbese hem
 hoor Pharaos aangesigte;
 ende Jacob zeyde Pharao.
 Ende Pharao zeyde tot Ja-
 cob; Hoe heele zijn de dagen
 der Jaren uwes lebens? En-
 de Jacob zeyde tot Pharao;
 De dagen der Jaren mijner
 Ozeemdeling-schappen zijn
 hondert ende dertig Jaaren:
 weinig ende kwaad zijn de
 dagen der Jaaren mijnes lebens
 geweest / ende en hebben niet
 bereikt de
 dagen van de Jaren des lebens
 mijner
 Vaders in de dagen harer
 Ozeemdeling-
 schappen: Ende Jacob zeyde
 Pharao: ende ging uit van
 Pharaos aangesigte. Ende
 Joseph bestelde Jacob / ende
 zijnen
 Broederen woningen / ende
 gaf hen een
 besittinge in Egypten-land /
 in 't beste
 van 't Land / in 't land Ra-
 meses; gelyk
 als Pharao geboden hadde:
 Ende Joseph
 onderhieldt zijnen Vader /
 ende zijne Broe-
 ders / ende het gantsche
 Huis zijns Va-
 ders / met Brood / tot den
 mond der kin-
 derkens toe. Ende daar en
 was geen
 brood in het gantsche Land /
 want de Hon-
 ger was zeer waar; zo dat
 het Land van
 Egypten / ende het Land
 Canaan raasden

van wegen dien Honger. Doe
 versamelde
 Joseph al het Geld dat in
 Egypten land /
 ende in het land Canaan
 gebonden werd /
 hoor het kroon dat zy
 hogten: ende Joseph
 bragt dat Geld in
 Pharaos huy. Als nu
 het Geld uit Egypten-land /
 ende uit het
 land Canaan berdaan was /
 kwamen alle
 de Egyptenars tot Joseph /
 zeggende;
 geeft ons brood / want
 waarom zouden wy
 in uwe tegenwoordigheit
 sterben? want het Geld
 ontbreekt. Ende Joseph
 zeyde; Geeft u Dee / zo
 zal ik 't u geben hoor
 u Dee / indien het Geld
 ontbreekt. Doe
 bragten zy haare Dee tot
 Joseph / ende Joseph
 gaf hen Brood hoor
 Paarden / ende hoor
 de beest der Runderen /
 ende hoor de Geels: ende
 hy boeddese met Brood
 dat zelbe

haare
 3

Jaar / boer al het bee. Doe dat zelbe Jaar volcint was / zo kwamen zy tot hem in het weede Jaar / ende zeiden tot hem; Wy en zullen het booz mijnen Heere niet berbergen / alho het Geld verdaan is / ende de bestuinge der Beesten [gekomen] aan mijnen Heere / zo en isser niet anders oer gebleben booz het aangesigt mijns Heeren / als ons Ughaam / ende ons land. Maarom zullen wy boer uwe ogen sterben / zo wy / als ons land / hoopt ons / ende ons land boer brood : zo zullen wy / ende ons land Pharao dienstbaar zijn / ende geest Zaad / op dat wy leuen / ende niet en sterben / ende het land niet woest en woerde. Also hogt Joseph het geheele land van Egypten boer Pharao / want de Egyptenaers berhogten een yder zynen akker / bewyle de honger secht ober hen geworden was : zo werz het land Pharaos eggen. Ende het Volk aangaande / dat zeyde hy ober in de steden / van

't een uiterste der palen van Egypten / tot 't ander uiterste des zeiben. Alleen het land der Priesteren en hogt hy niet : want de Priesters hadden een bescheiden deel van Pharaos / ende zy aten haar bescheiden deel / 't welk hen Pharao gegeuen hadde ; daarom en berhogten zy haar Land niet. Doe zelbe Joseph tot 't Volk, Ziet ik hebbe heden u / ende u land gekogt boer Pharaos : ziet daar is Zaad boer u / op dat gy het Land bezait. Dog met de Inkomsten zal het geschieden / dat gy Pharaos het Wpse deel zult geeben ; ende de Vier deelen zullen boer u zijn / tot Zaad des Velds / ende tot uwe Spysse / ende der geener die in uwe Huisen zijn / ende om te eeren boer uwe Kindekens. Ende zy zepten ; Gy hebt ons leuen behouden : laat ons genade vinden in

mijns Heeren ogen / ende wy zullen Pharaos knechten zijn. Joseph dan selde dit zelbe in tot eene Wet / tot op desen Dag / ober het Land van Egypten / dat Pharaos het Wpse-deel zoude hebben ; behaueu dat alleen het Land der Priesteren / Pharaos niet en wert. So woonde Israeël in 't land van Egypten / in 't land Gosen / ende zy stelden hen tot besitters daer in / ende zy werden vruchtbaar / ende vermeerderden zeer. Ende Jacob leefde in het Land van Egypten zeventien Jaar : zo dat de dagen Jacobs / de Jaren zynes levens / geweest zijn hondert. ende zeuen en veertig Jaar. Als nu de dagen Israels naderden / dat hy sterben zoude / zo riep hy zynen zone Joseph / ende zeyde tot hem ; Indien ik nu genade gevonden hebbe in uwe ogen / zo legt

legt dog mine hand onder mijne heupe : ende doet weidabigheyt / ende requite aan my ; en begraast my dog niet in Egypten : maar dat ik hy mijne Vaderen ligge / hierom zult gy my uyt Egypten boeren / ende my in haar Graf begraven : ende hy zeyde / Ik zal doen na u woerd. Ende hy zeyde / Sweert my / ende hy zwoer hem ; ende Israeël boog zig ten hooft van het bedde.

Het XLVIII. Capittel.

Het geschiede nu na dese dingen / dat men Joseph zeyde / Ziet / uwe Vader is krank : doe nam hy zyne twee zonen met zig / Manasse / ende Ephraim. Ende men boodschaepde Jacob / ende men zeyde / Ziet uw zoon Joseph komt tot u : zo versterkte zig Israeël / ende zat op 't bedde. Daar na zeyde Israeël tot Joseph ; Godt de Almachtige is my verschenen te Luz in den lande Canaan / ende hy heeft my gezegent : Ende hy heeft tot my gezeyt / Ziet ik zal u vruchtbaar maken / ende u bermenigvuldigen / ende u tot eenen hoop van Volkeren stellen ; Ende ik zal uwen Zade na u dat Land tot een eeuwige bestuinge geuen. Nu dan / uwe twee zonen / die u in Egypten-land gebooren waren / eer ik in Egypten tot u gekomen ben : zijn mijne. Ephraim ende Manasse zullen mijne zijn / als Ruben / ende Simeon. Maar u geslagte / dat gy na hen zult gewinnen / zullen uwe zijn ; zo zullen na haeren Broederen Naam genaemt werden in haar Erfdeel. Doe ik nu van Paddan Ahoam / zo is Rachel hy my gestorben in 't land Canaan / op den weg / als 't nog een klepne streeke lands was om tot Ephraim te komen : ende ik bezwoefze albaar aan de weg van Ephraim / betwelke in Bethlehem. Ende Israeël zag de zonen Josephs ; ende zeyde ; Dienz zyn dese ? Ende Joseph zeyde tot zynen Vader ; Zy zijn mijne zonen / die my God hier gegeuen heeft : ende hy zeyde ; Bregtse dog tot my / dat ikse zegene. Dog Israels oogen waaren zwaar van uwerdom / hy en konde niet zien / en

de hy bedese naderen tot hem / doe kuste hyse / ende omhelsede. Ende Israeël zeyde tot Joseph ; Ik en hadde niet gemeint u aangesigt te zien ; maar ziet / Godt heeft my ook u Zaad doen zien. Doe bedese Joseph uyt gaan van zyne knien / ende hy boog hem boer zyn aangesigt neder te aarde. Ende Joseph nam die beyde / Ephraim met zyne rechterhand / tegen ober Israels linkerhand / ende Manasse met zyne linkerhand / tegen ober Israels rechterhand / ende hy bedese naderen tot hem. Maar Israeël strekte zyne rechterhand uit / ende leide se op Ephraims hooft / hoewel hy de minste was / ende zyne linkerhand op Manasses hooft / want Manasse was de Erst-gebooren. Ende hy zeyde Joseph / ende zeyde ; De God boer wiens aangesigte myne Vaders Abraham / ende Isaac gewandelt hebben / die God die my geboert heeft / van dat ik was / tot op desen dag / Die Engel / die my verlost heeft van alle kwaet ; Segene dese Jongers / ende dat in hen mijn Naam genoemt werde / ende mijne Vaderen Abraham / ende Isaacs naam ; ende dat zy bermenigvuldigen als Rissen in menigte / in 't midden des Lands. Doe Joseph zag / dat zyn Vader zyne rechterhand op Ephraims hooft leyde / zo was het dwaant in zynen ogen / ende hy onderbatte zynes Vaders hant / om die van Ephraims hooft op Manasses hooft af te brengen. Ende Joseph zeyde tot zynen Vader ; niet also / mijn Vader : want dese is de Erst-gebooren ; legt uwe rechterhand op zyn hooft. Maar zyn Vader welgerde 't / ende zeyde. Ik weet het / mijne zone / Ik weet het / hy zal ook tot een Volk worden / ende hy zal ook groot worden : maar nogtans zal zyn klepne Broeder grooter worden dan hy / ende zyn Zaad zal een volle menigte van Volkeren worden. Also Segende hysse te dien dage / zeggende / In u zal Israeël zegenen / zeggende. Godt zette u als Ephraim / ende als Manasse : ende hy zeyde Ephraim boer Manasse. Daar na zeyde Israeël tot Joseph ; Ziet / ik sterbe :

maar God zal met u-lieven wesen / ende hy zal u weder bzingen in het Land uwer Vadersen. Ende ik hebbe u een stufsig Land gegeven boden uwe broeders / 't welk ik met mijnen zweerde / ende met mijnen dag uit der Amoriten hant genomen hebbe.

Het XLIX. Capittel.

Daar na riep Iacob zijne Zonen: ende hy zepde; Versamelt u / ende ik zal u verhandigen / het geene dat u in de nabolgende Dagen wederbaren zal. Komt te zamen / ende hoert / gy Zonen Iacobs: ende hoert na Israël / utwen Vader. Luken / Gy zijt mijn Gezelschapen / mijne kragt / ende het begin mijner magt / de booztreffelijste in hoogheit / ende de booztreffelijste in sterkte. Sreiken afloop als der wateren / gy en zult de booztreffelijste niet zijn / want gy hebt uwe Vaders leger beklommen / doe hebt gy [het] gescheut / hy heeft mijn Bedde beklommen. Simeon ende Lebi zijn gehoeders / hare handelingen zijn werkwijzen van getwelt. Mijne ziele en come niet in haren verdorogen raad / mijne eer en worde niet herenigt met hare bergaderinge; want in haaren toone hebben zy de Mannen dood geslagen / ende in haren moetwille hebben zy de Ossen weggerukt. Verbloekt zy haren toom / want hy is heftig / ende hare verbolgentheit / want zy is hart: ik zalse verbeelen onder Israël. Juda / gy zijt het / u zullen uwe broeders loben / uwe hant zal zijn op den nekke uwer Dganden: booz u zullen haare uwe Vaders zonen neber huggen. Juda is een Leeuwen welv / gy zijt van den roosf opgeklommen / mijn Zone: hy hzant zig / hy legt zig neber als een Leeuw / ende als een oude Leeuw: wie zal hem doen opstaan; De Schepter en zal van Juda niet wpien / nog de Met geber van tusschen zijne Doeten; tot dat Silo komt / ende dan zelven zullen de Volkieren gehoorzaam zijn. Hy bind zijnen jongen Ezel aan den Wynstok /

ende 't Beulen zijner Ezelinne aan den edelsten Wynstok: hy wascht zijn kleed in den wijn / ende zijnen Mantel in Wynzuider bloed. Hy is roodachtig van Oogen booz den Wijn ende wit van Canden booz den Melk. Zedulon zal aan de Haven der Schepen wesen / ende zijn zijde zal zijn na Sidon. Assaschar is een sterk gebeent Ezel / neder-liggende tusschen twee pakhien. Doe hy de ruste zag / datse goed was / ende het Land battet lustig was: zo hoog hy zijnen schouder / om te dragen ende was dienende onder 12 bugt. Dan zal zijn Volk rigten / als eene der stammen Israels. Dan zal een Slange zijn aan den weg / een Rodez-slange nebers het pad / dptende des Daeris berfenen / dat zijn Ryder agter oberhaile. Op uwe Zaitgheit wagte ik / HEEFT. Wangaande Gad / eene Wende zal hem jaanballen: maar hy zal [se] aanballen in 't eynde. Dan Aser / zijn Woud zal bet zijn / ende hy zal Krontkighe lekernijen leberen. Naphtali is eene losgelatene Hinde / hy geeft schone woogden. Joseph is een bygubbaar Cal / een bygubbaare Cal / aan een Fonteyne: elk een der Calkien loopt over den muur. De Schutters hebben hem wel biterheit aan gebaan / ende beschaten / ende hem geheet: Maar zijn Woge is in stybighheit gebleven / ende de Armen zijner handen zijn gestezit geworden door de Handen des magtigen Iacobs; daer van is hy een Herder / een steen Israels. Van uwe Vaders God / die u zal helpen / ende van den Almagtigen / die u zal zegenen met zegeninge des Hemels van boden / met zegeninge des Aigzonds / die daer onder ligt / met zegeningen der Woosten / ende der Waarnaeder. De zegeningen uwe Vaders gaan te boden de zegeningen mijner oorbadersen / tot aan het eynde van de eeuwighe Heubelen: die zullen zijn op het Hoofd Josephs / ende op den Hoofdschedel des afgesonderden zijner Broeders. Benjamin zal [als] een Wolf bescheuren / des morgens zal hy loof eeten / ende des abonds zal hy Wagt uit beelen.

U-

Alle dese stammen Israels zijn twaalbe: ende dit is 't geene dat haare Vader tot hen sprak / als hyse Zegende; hy zegende gelyk na zijnen hysonderen zegen. Daar na gebod hy hen / ende zeide tot hen; Iki worde versamelt tot mijnen Volke / hegzaast my hy mijne Vaders / in de spelonke / die daer is in den akker Ephraims des Dethiters; In de spelonke / dewelke is op den akker Machpela / die tegen ober Mamre is in den Lande Canaan / die Abrahams met dien akker gekogt heeft van Ephron den Dethiter / tot eene Erf begzaassenisse. Aldaar / hebben zy Abrahams begzaben / ende Sara zijne Huigzoutwe; daer hebben zy Isaac begzaben / ende Rebecca zijne Huigzoutwe / ende daer hebbe ik Lea begzaben: de akker / ende de spelonke / die daer in is / is gekogt van de zoonen Deths. Als Iacob bolegnd hadde zijne Zonen bevelen te geben / zo leide hy zijne hoeten te zamen op het Bedde / ende hy gaf den Geest / ende hy wert verzamelt tot zijne Volkieren.

Het L. Capittel.

Doe viel Joseph op zijns Vaders aangezigt: ende hy weende ober hem / ende hy kuste hem. Ende Joseph gebod zijnen knechten / den Medicijn-meesters / datse zijnen Vader Walzemen zouden / ende de Medicijn meesters walzenden Israël. Ende beertig Dagen werden aan hem verbult / want also werden verbult de Dagen der geener die Gebalzemt werden: ende de Egyptenaars betweenden hem zeventig Dagen. Als nu de dagen zijns betweens ober waren / so sprak Joseph tot den hulse Pharaos / zeggende; Indien ik nu Genade gebonden hebbe in uwe oogen / spreek dog hoor de ooren Pharaos / zeggende; Mijne Vader heeft my doen zweeten / zeggende: Zet / ik sterbe / in mijn Graf / dat ik my in 't land Canaan gegraben hebbe / daer zult op my begzaben: nu dan laat my dog optekken / dat ik mijnen Vader begzabe / dan zal ik weder komen. Ende Pharaos zeide; Grefit op / ende be-

gzaast utwen Vader / gelyk als hy u heeft doen zweeren. Ende Joseph loog op / om zijnen Vader te begzaben / ende met hem togen op alle Pharaos knechten / de oudste van zijn huig / ende alle de oudste des Lands van Egypten. Daar toe het gantsche huig Josephs / ende zijne Broeders / ende het huig zijnes Vaders / alleen haare kleine Kinderen / ende hare Schapen / ende hare Kinderen lieten zy in den lande Gosen. Ende met hem togen op / zo wagenen / als Kuiteren: ende het was een zeer zwaar Her. Doe zy nu aan de pleine van de Doogndosch kwamen / die aan geene zijde der Jordane is / hielden zy daer een groote / ende zeer zwaare Kou hitage: ende hy maakte zijnen Vader eene Koutwe van zeven dagen. Als de inwoonders des Lands / de Canaannten / dien Koutwe zagen in de pleine van den Doogndosch / zo zeyden zy; Dit is eene zwaare Koutwe der Egyptenaars: daerom noemde men haren naam / Wel Mizraim / die aan het Deyr der Jordane is. Ende zijne Zonen bedden hem / zo gelyk als hy hen gehoben hadde. Want zijne Zonen boerden hem in het land Canaan / ende hgzoden hem in de spelonke des akkers Machpela / dewelke Abrahams met den akker gekogt hadde tot eene Erf begzaassenisse van Ephron den Dethiter / tegen ober Mamre. Daar na heerde Joseph weder in Egypten / hy / ende zijne Broeders / ende alle die met hem op getogen waren / om zijnen Vader te begzaben; na dat hy zijnen Vader begzaben hadde. Doe Josephs broeders zagen dat haare Vader dood was / zo zeyden zy; Misschien zal ons Joseph hant / ende hy zal ons gewisselijc vergebe al het kwaan / dat tog hem aan gebaan hebben. Daarom ontboden zy aan Joseph / zeggende; Uwe Vader heeft bevolen booz zijn dood / zeggende: Zo zult gy tot Joseph zegen / Gy bergeest dog de overzedinge uwer Broeders / ende hare Zonde / want zy u kwaan aan gebaan hebben / maar nu bergeest dog de overzedinge der Dienaren des Gods uwe Vaders; ende Joseph

seph weende als zy tot hem spraken. Daar na kwamen ook zijne Broeders / ende vielen voor hem neder / ende zeyden: Ziet / wy zijn u tot knechten. Ende Joseph zeyde tot hem; En breezet niet: want den ik in de plaats van God; Gh'lieden wel / gy hebt kwaad tegen mij gebagt: [dog] God heeft dat ten goede gebagt; op dat hy bede / gelijk het te desen dage is / om een groot Volk in het Leven te behouden. Nu dan en breezet niet; ik zal u ende uwe liepne Kinderen onderhouden: Zo troostede hy hen: ende sprak na haar herte. Joseph dan woonde in Egypten / hy / ende zijnes Vaders huys; ende Joseph leefde honderd en tien Jaeren. Ende Joseph zag van Ephraim kinderen / des verden gelid / ook werden de Zonen Machirs / des zoons Mamasess / op Josephs knien gehoozen. Ende Joseph zeyde tot zijne Broeders; Ik sterbe: maar God zal u gewisselijc besoecken / ende hy zal u doen opzeken / uyt desen Lande / in het Land / i welk hy Abraham / Isaac ende Jacob gezworen heeft. Ende Joseph bede de Zoonen Israels zwoeren / zeggende: Godt zal u gewisselijc besoecken / zo zult gy mijne beenderen van hier op boe-

ren. Ende Joseph leef / honder. en tien Jaeren oud zijnde: ende zo verzonden hem / ende men legde hem in eene Kiste in Egypten.

Eynde der Historie van den Vromen JOSEPH.

D E

DE HISTORIE VANDEN STERKEN SIMSON,

Beschreven in 't Boek der Richteren, Cappittel XIII.

Ende de Kinderen Israels boeren boogt te doen / dat kwaad was in de ogen des HEEREN: zo gaf ze de HEERE in de hand der Philistijnen brechtig Jaer. Ende daar was een man van Zora / uit het geslagte eens Daniters / wiens naam was Manoach ende zyne Huysvrouw was onvruchtbaar / ende en waerde niet. Ende een Engel des HEEREN verscheen aan dese Vrouw: ende hy zeyde tot haar; Ziet nu / gy zijt onvruchtbaar / ende en hebt niet gedaact / maar gy zult zwanger worden / ende eene Zoonen baren. Zo wagt u dog nu / ende drinkt geenien Wijn / nogte stercken drank: ende en eet niet onreins; Want ziet / gy zult zwanger worden / ende eene Zoonen baren / op wiens hooft geen Scheermes zal komen; want dat knechten zal een Nazireer Godes zijn / van [Broeders] Wijk af: ende hy zal beginnen Israël te herlossen uyt der Philistijnen hand. Doe kwam dese Vrouw in / ende sprak tot haren Man / zeggende: Daar kwam een Man Gods tot my / wiens aensigt was als het aensigt van een Engel Godes / zeer blyscap; ende ik en hzaagde hem niet / van waar hy was / ende zijne Name en gaf hy my niet te kennen. Maar hy zeyde tot my; Ziet / gy zult zwanger worden / ende eenen Zoonen baren: Zo en drinkt nu geenien Wijn / nog Stercken drank / ende en eet niet onreins; want dat knechten zal een Nazireer Godes zijn van [Broeders] Wijk af / tot op den dag zijnes doodis.

Doe aanbod Manoach den HEERE blyscap / ende zeyde; Och HEERE; dat dog de man Gods / dien gy gesonden hebt / weder tot ons home / ende ons leere / wat wy dat knechten doen zullen / dat gebooren zal worden. Ende Godt berhoorde de stemme van Manoach: ende de Engel Godes kwam wederom tot de Vrouw; zy nu zat in 't Veld / dog haar Man Manoach en was niet by haar. Zo haastede de Vrouw / ende liep / edde gaf 't haren Man te kennen: en zy zeyde tot hem; Ziet de Man is my verscheenen / dewelke op dien Dag tot my kwam. Doe stond Manoach op / ende ging zijne Huysvrouw na: ende hy kwam tot dien Man / ende zeyde tot hem; Zijt gy die Man / dewelke tot dese Vrouw gesproken hebt: ende hy zeyde; Ik den 't. Doe zeyde Manoach; Nu / dat uwe woorden komen: [maar] wat zal des knechtens wylle ende zijn werk zijn? Ende de Engel des HEEREN zeyde tot Manoach; Van alles / dat ik tot de Vrouw gezegt hebbe / zals haar wagten. Zy en zal niet eeten van iets / dat van den Wijnstok des Wijnis boogt komt; ende Wijn nogte Stercken drank en zal zy niet drinken / nogte let onreins eeten; al wat ik haar geboden hebbe / zal zy onderhouden. Doe zeyde Manoach tot den Engel des HEEREN; Laat ons u dog ophouden / ende een Geyten volghen voor u aangesigte bereyden. Maar de Engel des HEEREN zeyde tot Manoach; Indien gy my zult op houden / ik en zal van u Vrood niet eeten; Ende in dien

dien gy een Brand-offer zult doen / dat zult gy den **H E E** offeren: want **M**anoah wiste niet dat het een Engel des **H E E** was. Ende **M**anoah zeide tot den Engel des **H E E**: **W**at is uwē naam; op dat wy u beereven / wanneer u woord zal komen. Ende de Engel des **H E E** zeide tot hem; **W**aarom vraagt gy dus na mijnē Name? Die is dog wonderlyk. Doe nam **M**anoah een **G**elten hokstēn / ende offerde het op den **K**orsten / den **H E E**: ende hy handelde **W**onderlyk in [zijn] doen; Ende **M**anoah ende zyne **H**uisvrouw zagen toe. Ende het geschiede / als de blamme ban / den **A**ltar op boer na den **H**emel / zo boer de Engel des **H E E** op in de blamme des **A**ltars: als **M**anoah ende zyne **H**uisvrouw [dat] zagen / zo hielden zy op haare aangesigten ter **A**erden. Ende de Engel des **H E E** en verscheen niet meer aan **M**anoah ende aan zyn **H**uisvrouw: doe bekende **M**anoah / dat het een Engel des **H E E** was. Ende **M**anoah zegde tot zyne **H**uisvrouw; **W**o zullen zekerlyk sterben: om dat wy **G**od gesien hebben. **M**aar zyne **H**uisvrouw zeide tot hem; **Z**o de **H E E** lust hadde ons te doden / hy en hadde het **B**rand-offer ende **S**pyss-offer van onse hand niet aangenomen / mogte ons dit alles getoond / mogte ons om desen tyd laten hooren [zulks] als dit is. **D**aar na haarde dese **V**rouw eenen **Z**oone / ende zy noemde zynen name **S**imfon: ende dat **K**negtken wert **W**oot / ende de **H E E** zegende het. Ende de **G**est des **H E E** begast hem by wylen te vryden / in het **R**eger **D**an; tusschen **S**ora ende tusschen **E**sthaot.

Het XLV. Capittel.

Ende **S**imfon ging af na **C**innath: ende gesien hebende een **V**rouw te **C**innath / van de dogteren der **P**hillistijnen; **Z**o ging hy opwaerts / ende gaf het zynen / **V**ader ende zyne **M**oeder te kennen / ende zeide: **I**k heb een **V**rouw gezien te **C**innath / van de dogteren der **P**hillistijnen: **N**u dan / neemt my die tot eene **V**rouw. **M**aar zyn **V**ader zeide tot hem / mitsgaders zyne **M**oeder; **I**s'er gene **V**rouw onder de **D**ogteren uwer **V**oederen / ende onder al mijn **V**olk / dat gy heert nu gaat / om eene **V**rouw te nemen van de **P**hillistijnen / die **O**nbeseeden; ende

Sim

Simfon zegde tot zynen **V**ader; **N**eemt my die / want zy is bebaillig in mijnē ogen. **S**yn **V**ader nu / ende zyne **M**oeder en wisten niet / dat dit van den **H E E** was / dat hy gelegentheyt zagte van de **P**hillistijnen: want de **P**hillistijnen heercheden tot die tyd over **I**sraël. **A**lso ging **S**imfon met zynen **V**ader ende zyne **M**oeder heenen af / na **C**innath: als zy nu kwamen tot aan de **W**inggaerden van **C**innath; ziet daar / een jonge **L**euw / huzzende hem te gemete. **D**oe werd de **G**est des **H E E** beerdig over hem / dat hy hem van een **V**cheurde / gelijk men een **W**olshien van een **S**cheurt / ende daar was niets in zyne hand: dog hy en gaf zynen **V**ader ende zynen **M**oeder niet te kennen / wat hy gedaen hadde. Ende hy quam af / ende sprak tot de **V**rouw: Ende zy behiel in **S**imfons ogen. Ende na zommige dagen quam hy wederom haar te nemen; **D**oe weck hy af / om het aas der **L**euwen te besien: ende ziet een **V**penzwerm was in 't lighaam des **L**euwen / met **H**oning. Ende hy nam dien in zyne handen / ende ging boort / al gaande ende etende; ende hy ging tot zynen **V**ader ende tot zynen **M**oeder / en gaf hen [daer van] ende zy aten: dog hy en gaf hen niet te kennen / dat hy den **H**oning uit het lighaam des **L**euwen genomen hadde. **A**ls nu zyn **V**ader afgekomen was tot die **V**rouw; zo maekte **S**imfon aldaer eenen **V**uylost: want also plagten de **V**ongelingen te doen. Ende het geschiede / als zy hem zagen; zo namen zy **D**ertig **M**etgeseiden / die hy hem zouden zyn. **S**imfon dan zegde tot hen; **I**k zal nu u lieden een **K**aatsel te raden geben; indien gy my dat in de zeven dagen deser **W**uiloft

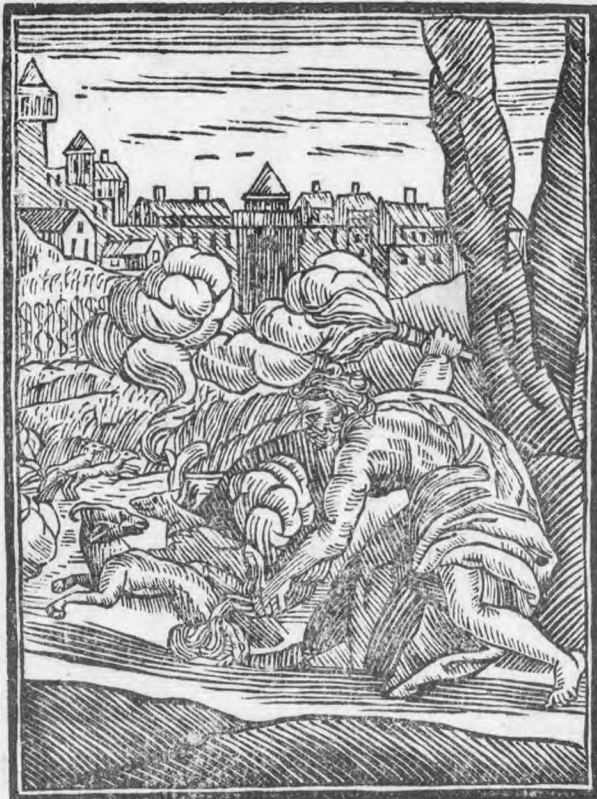
wel zult vermaeten ende **u**mbinden / zo zal ik u lieden geben **D**ertig sone **L**ijntwaatskleederen / ende **D**ertig **W**issel-kleederen. Ende indien gy het my niet zult konnen verklaren / zo zult gy lieden my geben **D**ertig sijne **L**ijntwaats-kleederen / ende **D**ertig **W**issel-kleederen - ende zy zegden tot hem / **G**est uwe **K**aatsel te raden / ende laat het ons hooren. Ende hy zegden tot hen; **S**pijze ging upt van den **S**terken / ende zoetigheyt ging upt van den **S**terken: ende zy en konden dat **K**aatsel in drie **D**agen niet verklaren. **D**aar na geschiede het op den zebenden dag / dat zy tot **S**imfons **V**uylost zonden / **O**berret uwen **M**an / dat hy ons dat **K**aatsel verklare / op dat wy niet misseken u / ende uwe **D**aders-huis met wyer **h**erbergen: hebt gy lieden ons

gens

vernodigt om het onse te be-
 ten? ende is 't zo niet? ende
 Simsons Huishrouwte ween-
 de voor hem ende zeide; Gy
 haat my maar/ ende en hebt
 my niet lief; gy hebt den kin-
 deren mijnes Dolhs een Kaad-
 sel te raven gegeven/ ende en
 hebt het my niet verklaard:
 ende hy zeide tot haar; Ziet/
 ik en hebbe het mijnen Vader
 ende mijnen Moeder niet ver-
 klaard/ zoude ik het u dan
 verklaren? Ende zy Weende
 voor hem op den zebenden der
 dagen/ in dewelke zy dese
 Wuyloft hadden: Zo geschiede
 het op den zebenden dag/ dat
 hy het haar verklaarde/ want
 zy verste hem; en zy verklaar-
 de dat Kaadsel den kinderen
 haares volhs. Doe zeiden de
 mannen der Stad tot hem/
 op den zebenden dag/ eer de
 Sonne onder ging; wat is zo-
 ter dan Honing? ende wat is
 sterker dan een Lecuw? ende
 hy zeide tot hen; zo gy met
 mijn Kaaf niet habbet geploegt
 gy en zoudet mijn Kaadsel niet
 hebben uit gebonden. Doe werd
 de Geest des HEEGEN beer-
 dig over hem/ ende hy ging af na de Afhelon-
 ten/ ende sloeg van hen Dertig Mann; ende hy
 nam haar Gelwaad/ ende gaf de Wiffel kleeve-
 ren den geenen/ die dat Kaadsel verklaard had-
 den: dog zijn tong onstak/ ende hy ging op in
 zijns Vaders huys. Ende Simsons huys-
 vrouwte werd zijnes Wegefellen/ die hem
 vergezelschapt hadden.

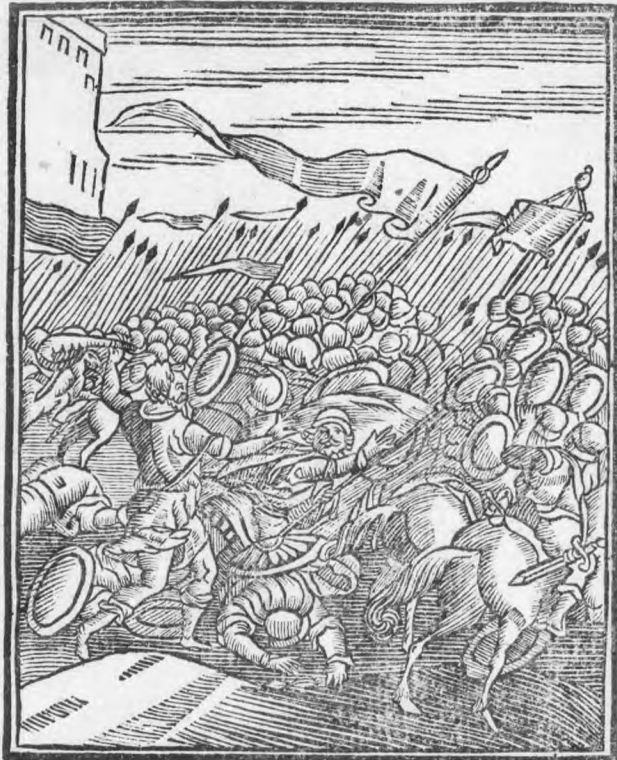
Het XV. Capittel.

Ende het geschiede na [zommige] da-
 gen/ in de dagen des Carwen oogst/
 dat Simson zijne huishrouwte besogte met
 een Geven hoishe. ende hy zeide; Laat
 my tot mijne Huishrouwte ingaan in de
 Kamer; maar haar Vader en liet hem niet
 toe in te gaan. Want haar Vader zepde /

Ik sprak zeker/ dat gy haar ganischelk
 hatedet/ zo heb ikze uwen Wegefelle ge-
 geven: is niet haar kleinste Sufter/ schoon-
 der als zy? Laate u dog zijn in plaatse
 van haar. Doe zepde Simson van haar
 lieden; Ik ben dit maal onschuldig van
 de Philistijnen/ wanneer ik aan hen kwam
 doe. Ende Simson ging heenen/ ende
 ving Drie honderd Dossen: ende hy nam
 Fakhelen/ ende heerde Steert aan Steert/
 ende deed' eenen Fakhel tusschen twee
 steerten in 't midden. Ende hy stak de
 Fakhelen aan met byer/ ende liete loo-
 pen in het staande hoozn der Philistijnen:
 ende hy stak in hzand zo wel de hoozn-
 hoopen als het staande hoozn: zelfs tot
 de Wijngraarden [ende] Olyfboom toe.
 Doe

Doe zepden de Philistijnen:
 Wie heeft dit gedaan? ende
 men zeide; Simson/ des
 Chammiers Schoon-foon/
 om dat hy zijne Huishrouw-
 te heeft genomen/ ende heeft
 zijnen Wegefelle gegeven:
 doe kwamen de Philistijnen
 op/ ende Verhzanden haar
 en haaren Vader met byer.
 Doe zeide Simson tot hen
 Zoudet gy also doen: Ze-
 ker/ als ik my aan u ge-
 woken hebte/ zo zal ik
 daar na ophouden. Ende hy
 sloegse den Schenkel ende
 de Heupe [met] renen grooten
 slag: ende hy ging af/ ende
 woonde op de hoogte van
 de Hofse Stams. Doe to-
 gen de Philistijnen op/ en-
 de legerden hen tegen. Ju-
 da/ ende hzeiden hen uit
 in Tech. Ende de Man-
 nen van Juda zeiden/
 waarom zyt gy lieden re-
 nen ons getogen? ende
 zy zepden; Wy zijn op
 getogen om Simson te bin-
 den; om hem te doen/
 geluk als hy ons gedaan heeft. Doe
 kwamen Drie-duyzend Mannen af uit
 Juda tot het hol der Hofse Stams/ en-
 de zeiden tot Simson; en twifet gy niet/ dat
 de Philistijnen over ons heerschen: waar-
 om hebt gy ons dan dit gedaan? ende hy zei-
 de tot hen; Gelyk als zy my gedaan heb-
 ben/ also heb ik haar-lieden gedaan. Ende
 zy zeiden tot hem; wy zijn af gekomen om
 u te binden/ om u over te geben in de hand
 der Philistijnen: doe zeide Simson tot hen;
 Zwereb wy/ dat gy lieden op my niet en
 zult aan ballen. Ende zy spraken tot hem/
 zeggende; neen: maar wy zullen u wel bin-
 den/ ende u in haar lieder hand overgeben/
 dog wy en zullen u geensing biden: ende
 zy bonden hem met twee nieuwe touwen
 ende boerden hem op van de Hofse. Als hy
 kwam tot Techie/ zo juygten de Philistijnen

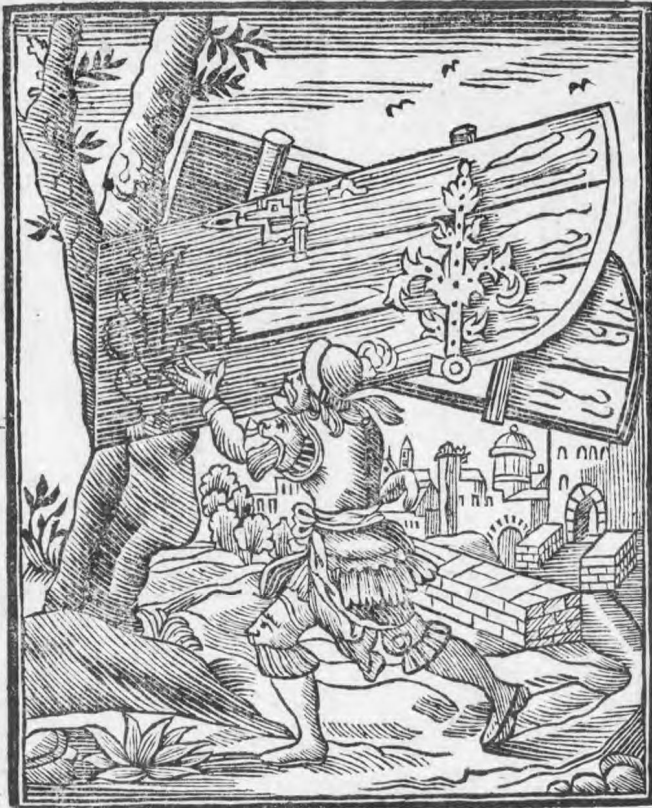
hem te ontmoet; maar de Geest des HEE-
 GEN werd berdig over hem/ ende de
 touwen/ die aan zijne Armen waeren/
 werden als linnen Oraden/ die van dei-
 byere gebzand zijn/ ende zijne handen ber-
 smolten van zijne handen. Ende hy bond
 een bogtig Esels kinne bakken: ende hy
 strekte zijne hand uit/ ende nam het/ en-
 de sloeg daar mede Duisend Mann. Doe
 zeide Simson; met een Esels kinne-
 bakken/ eenen hoop/ twee hopen/ met
 een Esels kinne bakken heb ik Duisend
 Mann geslagen. Ende het geschiede/ als
 hy ge-eindigt hadde te spreken/ zo wierp
 hy het kinne-bakken uit zijne hand/ en-
 de hy noemde deselve Plaatse Samath-
 Tech. Als hem nu zeer dorstede/ zo riep
 hy tot den HEEGEN/ ende zeide; Gy hebt
 booz de hand uoes kwent dit grote del
 ge

gegeven; zoude ik han nu van dooft sterben / ende vallen in de hant bezet Onknebedanen? Doe kloofde God de holle plaats die in Lechi is; ende daar ging water uyt han deselbe / ende hy dorst; doe quam ghy Gheest weder / ende hy toert lebendig: Daarom noemde hy hare Naam / de Fonteyne des Lantroepers die in Lechi is / tot op desen Dag Ende hy eigtde Israell in de dagen der Philistijnen / twintig Jaar.

Het XVI Capittel.

Simfon nu ging heenen na Gaza. ende hy zag alsoo eene vrouwe / die een Poete was; ende hy ging tot haar in. Doe waer den Gyzten gezet / Simfon is hier in gekomen: zo gingen zy rondom / ende lepoen hem den gantsche nagt lagen in de Stads poozten: dog zy hielden zig den gantschen Nagt stille / zeggende: Tot aan het Morgen ligt / dan zullen wy hem doodden.

Maar Simfon lag tot de middernagt toe / doe / stont hy op ter midder nagt / ende hy greep de deuren der Stads-poozte met de hefte Posten / ende namse weg met den Gyzten boom / ende legde op zijne schouderen / ende droeg opwaerts op de hoogte des Berghs / die in het gezigte van Hebron is. Ende het geschiede daar na / dat hy eene vrouwe lief kreeg / aan de beek Soreh / welker naam was Delila. Doe kwamen de bozken der Philistijnen tot haar op / ende zeyden tot haar: Overreei hem / ende ziet waar mede wy zner zouden magtig worden / ende hem binden / om hem te plagen: zo zullen wy u geven / een gelyk Duffent ende hondert Silberlingen. Delila dan zeide tot Simfon: Verklaart my dor / waar in uwe groote kragt is / ende waar mede gy zoud konnen

gebonden worden / dat men u plage. Ende de Simfon zeyden tot haar / indien zy my honden met Zeven berfche zeelen / die niet verzoogt en zijn / zo zoude ik zwaak worden / ende wesen als een ander mensche. Doe hragten de Bozken der Philistijnen tot haar op / Zeven berfche zeelen / die niet verzoogt en waren: ende zy bond hem daar mede. De agterlage nu zat hy haar in eene kamer; zo zeyde zy tot hem: De Philistijnen ober u / Simfon: doe berdzak hy de zeelen / gelyk als een snoerken van gyzel Glas verzooken wort / als het nyer riekt / also waert zijne kragt niet bekent. Doe zeide Delila tot Simfon; Ziet / gy hebt met my gespot / ende leugenen tot my gesproken: verklaart my dog nu / waar mede gy zoud konnen gebonden worden? Ende hy

hy zeyde tot haar: Indien zy my vast bonden met nieuwe Touwen / met betwessie geen werck gedaen en is zo zoude ik zwaak worden / ende wesen als een ander mensche. Doe nam Delila nieuwe touwen / ende bond hem daar mede / ende zeyde tot hem; De Philistijnen ober u Simfon; (de agterlage nu was zittende in eene kamer) doe berdzak hyse van zijne armen als eenen dzaad. Ende Delila zeyde tot Simfon; Tot hier toe hebt gy met my gespot / ende leugenen tot my gesproken; verklaart my [dog nu] waar mede gy zoud konnen gebonden worden / ende hy zeyden tot haar; Indien gy de zeven Haiz lokken mijns Hoofs blygtet aan een Webers boom. Ende zy maakte se vast met eene pinne / ende zeyde tot hem; De Philistijnen ober u Simfon: doe waakte hy op uit zijne slaap / ende nam weg de pinne der geblygte [Haiz lokken] ende den Webers-boom. Doe zeyde zy tot hem; Hoe zult gy zeggen? Ik heb u lief; daar u herte niet met my en is? Gy hebt nu die maal met my gespot / en my niet verklaart / waar in uwe grote kragt is. Ende het geschiede / als zy hem alle dagen met hare woorden verfte / ende hem moehelijch biel dat zijne Ziele berdzietig werd tot sterben toe: Zo verklaarde hy haar zijn gantscher herte / ende zeyde tot haar; Daar en is noot Scheemeg op mijn hoofd gekomen / want ik ben een Nazireer Godes van mijns Moeder bugh af: Indien ik geschoren werde / zo zoude mijne kragt van my wghen / ende ik zoude zwaak worden / ende wesen als alle de Menschenen. Als nu Delila zag / dat hy haar zijn gantsche herte verklaart hadde / zo zoud hy heenen / ende riep de Bozken der Philistijnen / zeggende; Komt diemaal op / want hy heeft

my zijn gantsche herte verklaart: ende de Bozken der Philistijnen kwamen tot haar op / ende hragten dat Geld in hare hand. Doe dede zy hem slapen op hare knyen / ende riep eenen Man: ende liet hem de zeven Haiz-lokken zijnes Hoofs af scheeren / ende zy begoft hem te plagen / ende zijne kragt weck van hem. Ende zy zeyde; de Philistijnen ober u Simfon; ende hy ontwaakte uit zijnen slaap / ende zeyde; Ik zal die maal uit gaan / als op andere malen / ende my uit schudden: want hy en wiste niet / dat de D E E E van hem getweken was. Doe grepen hem de Philistijnen ende groeben zijne oogen uit: ende zy woerden hem af na Gaza / ende bonden hem met twee kopere Ketenen / ende hy was

was maende in het gebangens-
huys. Ende het hays zyns
hoofst / began [weder] te was-
sen / gelijck doe hy geschoren
werd. Doe versamelden hen
de Dochters der Philistijnen /
om haaren God Dagou
een groot Offer te offeren /
ende tot brulochheit: ende zy
zenden: Onse God heeft onse
Dyand Simson in onse hand
gegeven. Desgelijck als hem
het volck zag / loofden zy haeren
God; want zy zeyden: Onse
God heeft in onse hand ge-
geven onzen Dyand / ende die
ons Land verwoestede / ende
die onser verslagenen veele
maakte. Ende het geschiede /
als haer herte zoelich was /
dat zy zeyden: roeyt Simson /
dat hy hoor ons speele; ende
zy riepen Simson upt het Ge-
bangen huys / ende hy speelde
knoor hare aengesigten / ende
zy deden hem staan tuschen de
Pylaren. Doe zeide Simson
tot den jongen / die hem by de
hand hielt: Laat my gaan /
dat ik de Pylaren betaste / op
de welke het Huys gebestigt is /
dat ik daer
naan leene. Het huys nu was vol Mannen
ende Wyuen: ook waren daer alle Dochters
der Philistijnen; ende op het Dak waren
omtrent Drie duysent Mannen ende Vrou-
wen / die toe zagen als Simson speelde. Doe
riep Simson tot den H E H E / ende zey-
de: Heere / H E H E / gedenkt dog mijner /
ende siecht my dog alleenlijck dit maal / o God!
Dat ik my niet eene wraake boor mijne
twee Dogen aan de Philistijnen woeke.
Ende Simson batte de twee middelste
Pylaren / op dewelcke het Huys was ge-
bestigt / ende waas op het steunde; de eens
met zijne Rechter hand / ende den anderen
met zijne Slinkerhand. Ende Simson zey-
de mijne Ziele stercken met de Philistijnen;

ende hy boog zig niet kragt / ende het huys
viel op de Dochters / ende op al het volck / dat
daer in was: ende der Voden / die hy in
zijn stercken gebaad heeft / waren meer /
als die hy in zijn leuen gebaad hadde. Doe
kwamen zijne Broeders af / ende zyns Va-
ders gantsche huys / ende namen hem op /
ende brachten [hem] optwaerts / ende be-
groeven hem tuschen Sora ende tuschen
Esthaol in het gras zijn Vaders Manoah:
hy nu hadde Israeël gerigt twintig Jaar.

Het XLI. Capittel.

Enne daer was een Man van het Ge-
bergte Ephraim / wiens naam was
Micha. Die zeyde tot zijne Moeder; De
dusfent ende hondert Silberlingen / die

u ontnomen zijn / om dewelcke gy gebloekt
hebt / ende ook hoor mijne oren gesproken
hebt / ziet dat Geld is by my / ik heb dat
genomen; doe zeide zijne moeder / Gese-
gend zy mijn zone den H E H E. Nu
gaf hy zijner Moeder de Duyfend ende
hondert Silberlingen weder: dog zijne
Moeder zeyde; Ik heb dat Geld den
H E H E gantschelijck geheiligt van mijn-
ner hand / hoor mijne zone / om een gesne-
den beeld ende een gegoten beeld te maken;
zo zal ik het u nu weder geven. Maar
hy gaf dat Geld zijne Moeder weder: en-
de zijne Moeder nam tweehondert Silber-
lingen / ende gafte den Goud-smit / die
maakte daer van een gesneden-beeld / ende
een geaoten beeld; dat was in den hupse
van Micha. Ende de man Micha hadde
een Gods hings / ende hy maakte eenen
Ephod / ende Tzaphim / ende bulde de
hand van eenen uit zijne Zonen / dat hy
hem tot eenen Priester waare. In die
zelve dagen en was 'er geen Koning in
Israeël: een pegelijck dede wat recht was in
zijne ogen. Nu was 'er een Jongeling
van Bethlehem Juda / van den Geslagte
Juda: dese was een Lebyt / ende berkeer-
de aldaer als bzeemdeling. Ende dese Man
was uit die Stad / om Bethlehem Juda
getogen / om te berkeeren waar hy [gele-
gentheyt] zoude binden: als hy nu kwam
aan het gebergte Ephraim tot aan 't huys
van Micha / om zinnen weg te gaan; So
zeide Micha tot hem: Van waar komt gy?
ende hy zeide tot hem; Ik ben een Lebyt
van Bethlehem Juda / ende ik wandele /
om te berkeeren / waar ik [gelegentheyt]
zal vinden. Doe zeide Micha tot hem;
Wijst hy my / ende zijt my tot eenen Vader /
ende tot eenen Priester; ende ik zal u Jaar-
wys geven tien Silberlingen / ende order
van vleederen ende uwen leeftoet; also
ging de Lebyt [met hem.] Ende de Le-
byt verwilligde by dien Man te dlyden:
ende de Jongeling was hem als een van
zijne Zonen. Ende Micha bulde de hand
des Lebyts / dat hy hem tot eenen Priester
wert: also was hy in het huys van Micha.
Doe zeyde Micha; Nu; weet ik / dat de

H E H E my wel doen zal: om dat ik
desen Lebyt tot eenen Priester he ide.

Het XVIII. Capittel.

In die dagen was er geen Koning in
Israeël / ende in dezelve dagen zocht de
stamme der Daniten voor haer eene Erf-
senisse om te wonen; want haer tot op dien
dag onder de stamme Israeël niet [genoeg-
saam] ter Erffenisse was toe-geballen. So
zonden de Kinderen Dan uit haer Geslag-
ten byf Mannen uit hare einden / Man-
nen / die stuyddare waren / van Sora ende
van Esthaol / om 't Land te verspieden /
ende dat te doorsoeken; ende zy zeiden tot
hen: Gaat / doorsoekt het Land: ende zy
kwamen aan het gebergte Ephraim tot
aan het huys van Micha / ende hernagteden
aldaer. Zynde hy het huys van Micha /
zo kenden zy de stamme des Jongelings / des
Lebyts: ende zy weken daer hen / ende
zeiden tot hem; Wie heeft u hier gebragt?
ende wat doet gy alhier? ende wat hebt gy
heer? ende hy zeide tot hen. So ende so
heeft Micha my gedaen: ende hy heeft my
gehuurt / ende ik den hem tot eenen Priester.
Doe zeyde zy tot hem: Vraagt dog God;
dat wy mogen weten of onse Weg / op
welken wy wandelen / boorpoebig zal zijn.
Ende de Priester zeyde tot hen: Gaat in
breede: uwe Weg / welken gy zult heenen
trekken / is boor den H E H E. Doe
gingen die byf mannen heenen / ende kwa-
men tot Caiz: ende zy zagen het volck / zyn-
de gelegen in zekerheyt / na de wyse der
Sidoniers / stil ende zeker zynde / ende daer
en was geen Eys heer / die [yemand] om
eenige sake schande aan dede in dat Land;
ook waren zy verre van de Sidoniers / ende
hadden niets te doen met eenigen mensche.
Ende zy kwamen tot hare Broeders te
Sora ende te Esthaol / ende hare Broede-
ren zeide tot hen: Wat [zeft] gy-lieden?
Ende zy zeide; Maakt u op ende laet ons
tot hen op trekken / want wy hebben dat
Land bestien / ende ziet het is zeer goed:
C 2 300

zoudet gy han stille zijn? en
 werest niet luy om te zekken /
 dat gy heenen in komit / om dat
 Land in erfelijke besittinge
 te nemen. (Als gy daar he-
 nen komit / zo zult gy komen
 tot een zorgeloos Volk / en-
 de dat Land is wyd van
 ruinite) want God heeft het
 in uwe hand gegeven: renen
 plaate / alwaer geen ge-
 bezek en is van eenig ding /
 dat op der aarden is. Doe
 rensden van daar uyt den
 geslagte der Daniten / van
 Zora ende van Ekhaol /
 Zes hondert Man / aan ge-
 gordet met Knygs wapenen
 Ende zy ogen op ende leger-
 den hen by Kiriatj Yearim in
 Juda: daer ont noemden zy
 dese plaate / Mathane-
 Dan / tot op desen Dag:
 Ziet / het is agter Kiriatj-
 Yearim. Ende van daer to-
 gen zy hoer. Na het gebergte
 Ephraims / ende zy quamen
 tot aan het huys van Ma-
 tija. Doe antwoordende by
 Mannen / die gesaan waren
 om t Land van Laiz te
 verspieden: ende
 zonden tot haare Broederen: Weet gy lieben
 volk / dat in die Huse een Ephod is / ende
 Ceraphim / ende een gesneden / ende een ge-
 goten beeld: zo weet nu / wat u te doen
 zy. Doe weesien zy daer heenen / ende
 kwamen aan het Huys des Jongelings /
 des Lebpten / ten Huse van Michas; en-
 de zy vraagden hem na zeebe. Ende de
 Zes hondert Mannen / die van de kinde-
 ren Dan waren / met hare Knygs-wape-
 nen aan gegordet / bleven staan aan de
 deure van de Doozte. Maar de by Mannen /
 die gesaan waren om het Land te

verspieden / gingen op / kwamen daer
 heenen in / namen weg het gesneden-
 beeld ende den Ephod / ende de Cera-
 phim / ende het Gegoten-beeld: de Prie-
 ster nu / die vlees staan / aan de deure van
 de poorten / met de Zes hondert Mannen /
 die met Knygs wapenen aan gegordet wa-
 ren. Als die nu ten Huse van Michas
 waaren in gegaan ende het Gesneden-
 beeld / den Ephod / ende de Cera-
 phim / ende het Gegoten-beeld weg ge-
 noemen hadden / zo zonden de Prie-
 ster tot hen; Wat doet gy lieben?

ontbr. 2 bladen Historie Jonas.

7.

